Ára: 200 FORINT 75. évf. 17. szám 2020. szeptember 15.
Elul 26. 5780

ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

לשנה טובה יותר תכתבו

Egy jobb új esztendőt kívánunk!

SCHÖNER ALFRÉD

A Világ Alkotójában bízunk!

מודה אני לפניך...

„Hálát adunk Neked, Istenünk,
Reggel este Te légy mivelünk.
Mert ha velem vagy Te, Uram,
Nem érzem én egyedül magam.”

Hozzávetőlegesen hét évtizede ezzel a mondattal kelek. Az imakönyv következő bekezdésében olvasható, ahogy szüleim tanították, már szinte beidegzetten mormolom a történelem által megszentelt mondatot: *S’má Jiszráél HáSém Elohénu, Hásém echád! Halljad, Izrael, az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy.*

Az ünnepek előtti gondolatkavalkádban történelmi események, évszámok sorjáznak előttem, amikor is ez a mondat duruzsol a fülemben.

1956, lent a pincében ágyúdörgés, s anyám óvó keze a mentsvár.

1967, érettségink alatt a hatnapos háború, érettségink alatt Slomo Goren ezredes, Izrael katonai főrabbija a magasságokat kereső tekintettel e szavakat mormolja.

1973, a jom kippuri háború. Háromezer izraeli katona, *S’má Jiszráél*...

1990, a rendszerváltás éve, a köztársaság kikiáltásának drámai pillanata. Majd alijánk idején, a Szentföldre lépés percében bevillan ismét ez a néhány varázslatos szó.

S most, 2020-ban, szem-, fül- és érzéktanúi lehetünk az emberiség története legnagyobb, több mint hat hónapja tartó világjárványának. Több mint 22 millió megbetegedés és 800.000 a halálesetek száma, eddig. Rettegés és félelem, a másik oldalon emberi figyelmetlenség, fegyelmezetlenség, közömbösség.

Amikor e sorokat írom, augusztus harmadik harmadában, még nem tudni, hogy zsinagógáinkban lesz-e istentisztelet a nagyünnepeken...

Az elmúlt hat hónapban hozzászoktunk a Zoomhoz, de nem tudtuk megszokni.

Hiányzott-hiányzik a zsinagógák áhítata, az istentiszteletek varázsa, a házánut szárnyalása, a belső lelki önkontroll újjáéledése, az együttes-közös imák szentsége, a *S’má Jiszráél* megélése. Becsukott szemmel, de nyitott lélekkel emelkedés, éneklés, közelítés az örök végtelenhez.

Négy rövid etűdöt említek meg, amelyekben a közös gondolat, az összekötő kapocs ez a varázslatos misztériumot rejtő néhány szó.

S’má Jiszráél...

1. Megaláztatás

Talán ez lehetett a címe annak a fa szoborkompozíciónak, amely egykor a zsidó múzeumban volt kiállítva. Mondanivalója a megaláztatást tükrözte vissza. A szobor művésze, Mezei Sándor, ülő férfialakot formált meg, akinek teste elernyedt a sok szenvedéstől, arca barázdált, és „különlegességet”

(*Folytatás a 3. oldalon*)

MESTER TAMÁS

Kedves Hittestvéreim!

Az év utolsó hónapjához értünk, napokon belül ránk köszönt a zsidó újév. Véget ért egy újabb zsinagógai esztendő, amilyenhez hasonlót még nem tapasztaltunk, és van valami, ami legalább ugyanennyi aggodalomra ad okot: jelesül az, hogy kezdődik egy új, amelyről nem tudjuk, milyen lesz. Vajon rendeződnek a körülményeink? Visszatér az élet a megszokott mederbe, vagy készülnünk kell újabb kihívásokra? Maszkot kell hordanunk és távolságot kell tartanunk, vagy újra magunkhoz ölelhetjük szeretteinket, kezet foghatunk a barátainkkal, mint régen?

Milyen volt a most véget érő esztendő? A feje tetejére állt az emberek hétköznapi élete, a szülők egy csapásra sok tantárgyhoz értő pedagógusokká avanzsáltak, újra kellett tervezni a hétköznapokat. Előírták, hova és mikor mehetünk. Az előírások észszerűek voltak, betartottuk őket, de legyünk őszinték: megnehezítették az életünket. Sokakat elragadott a járvány, idősek és fiatalok is számosan elhunytak, emlékük legyen áldott.

A Budapesti Zsidó Hitközség is azonnal reagált a változásokra. A fővárosi zsidó közösség életében felmerült új kérdéseket válaszoltuk meg, eddig nem látott kihívásokat oldottunk meg. A rabbik a zsinagógák közösségét online tanították, a hétköznapi és péntek esti imákat a virtuális térben tartották meg. Rabbijaink és kántoraink többsége gyorsan reagált: online imádkozást szervezett, kreatívan, az internet adta lehetőségeket kihasználva tanította az otthonukba kényszerülőket. Hálás köszönet érte!

A rászorulókat – legyen szó gyógyszerrel vagy étellel ellátásról – a krízismenedzsment elhívatott

(*Folytatás a 3. oldalon*)

HEISLER ANDRÁS

Köszöntő a viharban

Talán éppen most jött el a vallás, a szólítás, az önismeret ideje. A technokrata mérnökök, az okos közgazdászok mellett egyre inkább az emberrel foglalkozó pszichológusokra és egyre több lelkiismeretes lelkészre lenne szükségünk. A világjárvány elbizonytalanít és eltávolít bennünket egymástól, darabokra szaggat kapcsolatokat, közösségeket, s még a legszentebb ünnepeink megtartásának a lehetőségét is megkérdőjelezi.

Isten megteremtette a világot, azután – az özönvíz történetében – majdnem viszszavonta azt. Mert a Teremtés törékeny és visszavonható. A vízözön levonultát követően Isten megfogadta, hogy többé nem tör a világ megsemmisítésére, így a bábeli toronynál már csak a nyelveket zavarta össze. Aztán küldött egy embert, Ábrahámot, hogy „áldást leljen benne a föld minden családja”. S ezzel az emberiség kezébe adta saját sorsának irányítását. Megkaptuk Isten kezéből magát a történelmet. Most a miénk. Mi óvhatjuk meg a kölcsönkapott földet, közösségeinket, szeretteinket, vagy tehetjük tönkre, pusztíthatjuk el akár az egész emberiséget. A Teremtést, Isten legnagyobb vállalkozásának a sorsát a mi kezünkbe tette le.

Ros hásáná, azaz az újesztendő és jom kippur, az engesztelőnap számunkra nemcsak egy zsinagógai esztendő lezárását és egy újabb év megnyitását, de az elmúlt időszakkal történő elszámolást, bűneink megbánását és a jövőben való bizakodást is jelenti. A ros hásáná és a jom kippur közötti úgynevezett félelmetes napok pedig lelki felkészülést és tisztulást hoznak a híveknek.

Az ünnepek során aztán eldől, kinek a nevét írják be az Élet Könyvébe. S a dolog nem is olyan egyszerű, hiszen az emberiség történetének meglepően sok „világvégi” korszaka volt. Olyan idők, amikor mindenki azt érezte, hogy valami véget ért, és valami riasztó ismeretlen felé tartunk. Manapság ismét végidőket éreznek sokan. A Covid-járvány, a közösségek szétesése, a Facebook és a média kritikátlan burjánzása, a természeti katasztrófák, a klímaváltozás vagy akár a műanyag flakonnal vagy hamis hírekkel történő környezetszennyezés aggasztó jelenségei miatt aggódnak, miközben virágzik a technikai civilizáció, és a relatív jólét talán soha nem volt ekkora a történelemben. Két gombnyomással elérhetjük a világ másik felén élő tárgyalópartnereinket, s öt kontinensről beszélgethetünk egyszerre százakkal. Az egész világ, múlt és jelen, tér és idő gombnyomásra szalad elénk. Tudjuk már laboratóriumban reprodukálni az életet, lassan már tervezhetővé válnak utódaink – ami ijesztő, és közben azt is érezzük, hogy képtelenek vagyunk a technikát kontrollálni. Birtoklása jó, de kiszolgáltatottá tesz bennünket. Sokáig hittük, hogy a technika, a mindenkinek felületet biztosító szociális média innovációja a demokrácia erősödéséhez vezet, de láthatóan tévedtünk. Nem kicsit, hanem nagyot!

A Földre sok veszély leselkedik. Fajok tűnnek el, megbomlanak ökoszférák, a tengerek emelkedése szigeteket, városokat fenyeget, belefulladunk a műanyag szemétbe, és nem beláthatatlan egy civilizációs összeomlás veszélye. Mindannyian tudjuk ezt, mégsem változik semmi. Csendben szörnyülködünk, ha éppen a barátunkat bántják, s nem elvégezzük a munkánkat, hanem körbenézünk, hátha valaki megteszi helyettünk. Élünk tovább úgy, ahogy megszoktuk, s ahogy már régen nem lehetne. S ezt a mókuskereket nehéz megállítani. A zsidó nagyünnepek megtartásának talán ez az egyik jelentősége. Talán a legfontosabb az, hogy ros hásáná és jom kippur között állítsuk le a mindennapi pörgést, a javak hajhászását, a környezet rombolását. Gondoljuk végig az elmúlt évet: mit hibáztunk, mit kellett volna másképp tennünk.

Mi legyen? Mi legyen, ha nem vagyunk képesek boldognak lenni a technológiai innovációk, a korlátlan gazdasági globalizáció korában?

(*Folytatás a 3. oldalon*)

9 770133 350099 20017

A fenntarthatóság mérföldköve

A JDC és a Mazsihisz megállapodása a Mazs Alapítvány átadásáról

A Joint, a Mazs Alapítvány és a Mazsihisz közös közleménye.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) 2020. augusztus 30-i közgyűlésén az a döntés született, hogy a Mazsihisz átveszi a Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány (Mazs Alapítvány) alapítói jogait. Jelentős lépésről van szó, amely alapvetően meghatározza a magyar zsidóság elkövetkező évtizedeit, az utánunk következő generációk szociális lehetőségeit.

A megállapodás felhatalmazza a Mazsihiszt, hogy felügyelje a közösséghez tartozó holokauszttúlélők és rászorulók szociális szolgálatának megszervezését.

A döntést hosszas előkészítő munka előzte meg, amelynek során a Mazs Alapítvány alapítója, az American Jewish Joint Distribution Committee (JDC) alapos mérlegelés után úgy döntött: a Mazsihiszt kéri föl arra, hogy a JDC-től átvegye az alapítói jogokat.

Ez része volt a JDC nyolc éven át arra irányuló erőfeszítéseinek, hogy az általa alapított zsidó szociális jóléti szervezeteket átadja Európában a helyi zsidó közösségek vezetésének, miközben továbbra is támogatja azokat. Magyarország, ahol a JDC három évtizede van jelen, az utolsó közösség ebben a folyamatban.

A JDC azért kezdeményezte, hogy az alapítói jogokat átadja a Mazsihisznek, mert ez a legnagyobb és legjelentősebb magyarországi zsidó közösségi szervezet, és olyan intézményhálózattal rendelkezik, amely a közösségi szociális és egészségügyi rendszer fenntartható működését biztosítani képes. A JDC kezdeményezését a Mazsihisz örömmel fogadta, hiszen a zsidó közösség a holokauszttúlélők segítésén kívül mély elkötelezettséget érez szociálisan rászorult tagjainak gondozása, ellátása iránt.

Az alapítói jogok átvétele a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Mazsihisz szabhatja meg a Mazs Alapítvány feladatkörébe tartozó szociális ellátások hosszú távú stratégiáját. Az alapítói jogok átruházása a Mazs Alapítvány jelenlegi szociális szolgáltatásait nem érinti, az Alapítvány változatlanul tovább folytatja munkáját a holokauszttúlélők szolgálatában, ami a Claims Conference jelentős támogatásával valósulhat meg.

A JDC továbbra is segítséget nyújt a rászoruló zsidó családoknak és egyéneknek Magyarországon, támogatja a Mazs Alapítvány Családsegítő Szolgálatának működését, továbbá támogatást nyújt azon zsidó családok számára is, amelyeket a koronavírusjárvány gazdasági hatása erősen sújtott. A JDC továbbra is támogatja a zsidó életet és vezetőket különféle helyi programok révén, mint például a Bálint Ház JCC, a szarvasi tábor, a Judafest és a Mozaik Hub.

A Mazs Alapítvány munkáját és szakmai tevékenységét a jelenleg zajló változások nem érintik – a változások az Alapítvány képviseleti szintjén történnek. Ugyanakkor a Mazsihisz vezetésével új tartalmakkal gazdagodik az Alapítvány által végzett szociális gondoskodás rendszere.

Mint ismert, a Mazs Alapítvány legfontosabb küldetése az idős holokauszttúlélők gondozása oly módon, hogy igényeikre minél jobban fókuszálva lehetővé tegye, hogy méltóságban, otthonaik biztonságában élhessenek. A Mazs célja az is, hogy hasznos segítséget nyújtson a magyarországi rászoruló zsidó családoknak és azok gyermekeinek, valamint a zsidó kultúrát és hagyományokat felölelve megőrizze és fejlessze a közösségi életet és az önkéntesség gyakorlatát.

Azzal, hogy a jövőben a Mazsihisz gyakorolja az alapítói jogokat, lehetőség nyílik arra, hogy a Mazsihisz új szociális segélyezési formákat teremtsen, és jelentősen szélesítse az ellátási háló feladatköreit. Erre kiváló példa, hogy a jövőben a feladatkörbe bevonhatják a rászoruló másodgenerációs holokauszttúlélők támogatását.

Cernov Mircea, az American Joint Distribution Committee (JDC) Magyarország igazgatója elmondta: „Ahogyan azt más európai zsidó közösségekben tettük a helyi szociális jóléti szervezetek működésének átadásával, Magyarországon is tárgyalni kezdtünk annak érdekében, hogy a helyi fenntarthatóság megvalósulhasson, és úgy döntöttünk, hogy a felelősséget a Mazsihiszre ruházzuk át. A Mazsihisz már nagy tapasztalattal rendelkezik a rászoruló emberek kiszolgálásában, nagy infrastruktúrája van ezen a területen, és figyelemre méltó elkötelezettséget tanúsít a rászoruló zsidók gondos, méltóságteljes ellátásában. Örömmel látjuk, hogy a Mazsihisz vállalja ezt a vezető szerepet a Mazs irányításának kezelésében, hogy továbbra is kielégítse a holokauszttúlélők és rászoruló zsidók magyarországi igényeit. Várjuk, hogy itt folytathassuk munkánkat annak érdekében, hogy megtörténjen a gondoskodás a legrászorulóbb zsidókról, és hogy a magyarországi zsidó élet erőteljes legyen.”

Taly Shaul, a Mazs Alapítvány vezetője elmondta: „A Mazsihisszel számos közös programunk van, a szövetség – alapítványunk missziójának és munkájának elismeréseként – a működéséhez szükséges terek biztosításával évtizedek óta támogatja az Alapítványt. Hasonlóan segíti a JCC Budapest – Bálint Ház fontos munkáját is. A Mazs irányításának átvétele a Mazsihisz által izgalmas lépés közösségünk fejlődésében, különösen figyelembe véve ennek pozitív üzenetét, hiszen a helyi közösség vezető helyet foglal el és nagy szerepet játszik a közösség szociális jóléti tevékenységében. Új lehetőség ez a Mazs, a Mazsihisz és a JDC számára, hogy továbbra is megosszuk egymással felhalmozott tudásunkat és tapasztalatainkat, és még többet tegyünk együtt egy komplex zsidó intézményi és szociális jóléti hálózat kiépítéséért az egész magyar zsidó közösség számára.”

Heisler András, a Mazsihisz elnöke leszögezte: „Köszönet illeti a Mazs Alapítványt az eddigi nagyszerű munkájáért, amelyet a zsidó közösségért, s azon belül a holokauszttúlélőkért végzett. Egyúttal köszönet jár a Mazsihisz közgyűlésén részt vevő küldötteknek, akik támogatták, hogy az alapítói jogokat a jövőben a Mazsihisz gyakorolja. A hosszú távú stratégia kidolgozása révén több évtizedre és több generációra vonatkozóan új alapokra fogjuk helyezni a magyar zsidó közösség szociális támogatási rendszerét.”

Jelentősen nőtt a BZSH Benjamin ovijába járók száma

A tavalyi évhez képest jelentősen növekedett a BZSH fenntartásában működő Benjamin Óvoda és Bölcsőde gyereklétszáma.

Bőczén Zsuzsa igazgatónő és **Mester Tamás,** a BZSH elnöke szerint külön öröm, hogy egyre több család választotta a kicsik „második otthonaként” a zuglói intézményt, hiszen a magyarországi zsidó jövő nagyrészt a gyermekek nevelésén alapszik.

A mostani évet hatvan gyermekkel és tizenöt dolgozóval kezdi meg a Benjamin Óvoda és Bölcsőde, azaz elmondható, hogy dinamikusan növekszik a gyermeklétszám: harminckettőről hatvanra. A tizenkét férőhelyes bölcsődei ellátásban már telt ház van, így sajnos több jelentkezőt el kellett utasítani, az óvodai ellátásban azonban még van szabad kapacitás. Jelenleg három óvodai csoport működik két-két óvónővel és egy-egy dadussal, a bölcsődei csoportban pedig hárman dolgoznak, két kisgyermeknevelő és egy dadus.

A növekvő gyermeklétszám mögött van még egy fontos jelenség: emelkedett a zsidó gyermekek száma. Nem csoda, hogy a Benjaminban ráerősítenek

a hagyományokkal kapcsolatos képzésre: a TAL AM program keretében **Dankó Bianka** vezetésével mostantól elindul az ingyenes héber- és judaisztikaoktatás az öt- és hatévesek számára. Héberoktatás hetente négyszer lesz, a gyerekek számára a könyveket, füzeteket és más oktatási segédeszközöket a fenntartó BZSH biztosítja. A zsidó hagyományok eddig is hangsúlyos szeletét képezték a nevelésnek – hiszen volt talmud-tóra, és megtartották az ünnepeket is **Verő Tamás** főrabbi segítségével –, ám ez most bővül azzal, hogy minden hétfőn havdalát rendeznek majd, s hetente egyszer lesz egy plusz judaisztikafoglalkozás. Ebben Dankó Biankán kívül részt vesz majd **Bozzai Judit** óvodapedagógus is.

Szeptembertől a fenntartó támogatásával munkába áll egy új óvodatitkár az adminisztrációs munkák elvégzésére, s részmunkaidőben alkalmaznak majd egy új gazdasági ügyintézőt is. Ami a tárgyi fejlesztéseket illeti, új fészekhintával gazdagodott a játszótér, modernebbre cserélik a műfüvet, az udvar gondozására új kerti szerszámokat szereznek be, többek között sövényvágót és magas nyomású tisztítót.

Bőczén Zsuzsa igazgatónő szerint nagyon fontos a szülőkkel való szoros, partneri együttműködés, folyamatosan hirdetnek számukra nyílt programokat, megtekinthetik a foglalkozásokat, és évente kétszer kapnak a gyermekekről írásos tájékoztatást. Mester Tamás BZSH-elnök úgy látja: az óvoda infrastrukturális alapjai jók, ám már megérett az idő egy átfogó reformra annak érdekében, hogy minél több család válassza a Benjamint. Hozzátette: származástól és vallástól függetlenül mindenkit szeretettel várnak, ám számukra nagyon fontos, hogy egyre több zsidó gyermek járjon az intézménybe, hiszen ők jelentik a magyar zsidó közösség jövőjét.

Átadták a felújított makói zsinagógát

Ünnepélyes keretek között adták át a kívül-belül megszépült makói ortodox zsinagógát. Kunos Péter, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója a Rádió 7-nek elmondta: a Magyar Zsidó Örökség Útja Kelet-Magyarországon elnevezésű projekt keretében valósulhatott meg ez a beruházás.

A több települést is érintő fejlesztéssorozatot összesen 1,4 milliárd forintból azzal a céllal hozták létre, hogy megmentsék a magyarországi zsidó kulturális emlékeket, illetve ezt követően bekapcsolják a turisztikai hálózatba. **Kunos Péter** kiemelte: Makón ennek kapcsán újították fel korábban a jángori zsidó temetőhöz vezető utat, most pedig az ortodox zsinagógát tették rendbe és bővítették ki egy látogatóközponttal, illetve egy emlékudvarral.

Az ügyvezető igazgató a rádiónak elmondta: ahogy minden városban, így Makón is azt szeretnék, hogy a nagyobb ünnepekre hazatérő zsidók megfelelő körülmények között emlékezhessenek, a más vallásúak pedig megismerjék a zsidó hagyományokat, kultúrát. Az avatáson köszöntőt mondott **Farkas Éva Erzsébet** polgármester és **Urbancsok Zsolt**, a Dr. Kecskeméti Ármin Baráti Társaság elnöke.

(Forrás: Rádió7)

Urbancsok Zsolt, Farkas Éva Erzsébet és Kunos Péter

Másodgenerációs túlélők szociális programja

A másodgenerációra sosem jutott elég figyelem. Most, hogy nagy tömegeik megválnak az aktív munkavállalói léttől, nehézségeik fokozódnak. Itt volt az ideje, hogy végre átgondolt és távlatos segítséget kapjanak. Ennek első lépcsőjét – elsősorban – a Mazsihisz Együttprogramja biztosítja.

A holokauszt után születni sokak számára azt jelentette, mások, az elpusztítottak helyett élnek – érdemtelenül. Másoknak a sosem látott, elpusztított nagyszülők nyomasztó emlékét, akik ott kísértettek a félig elmondott, félig elhallgatott családi történetekben. A világ iránti bizalom hiányát, a titkolt, de jól érezhető, sejthető, nyomasztó családtörténeti múltat, szüleik félelmeinek légkörét, a szorongásokat, amelyek velük maradtak teljes aktív életükben. Alig elviselhető, alig enyhülő folyamatos lelki és mentális nyomást, amely sokuk teljesítőképességén, szociális és anyagi viszonyain is kitörölhetetlen nyomokat hagyott.

A Mazsihisz felismerte, hogy a zsidó szociális háló kiépítésében a másodgenerációra kell koncentrálni, és a Mazsök együttműködési készségét dicséri annak a pályázatnak a kiírása, amelyre a túlélők második nemzedékét segítő komplex programokkal lehetett pályázni. A 100 millió forintos összköltségvetés bő háromnegyedét, 76,3 millió forintot ítélt meg a Mazsihisz és a Mazs Alapítvány közös pályázatának komoly elismeréseként a Mazsök, és külön nagyszerű, hogy ebben az ügyben partnerség fűzi össze a zsidó civil szférát a Mazsihisszel.

A Mazsihisz és a Mazs Alapítvány együttműködése sokakhoz elért, összesen közel 1000 jelentkező számára nyújt komoly és összetett segítséget a Mazsöktől elnyert források, a komoly szakmai tudás és munka (kollégáink, Kósa Judit és Szenthe Antónia tudása és tevékenysége), illetve a Mazsihisz infrastruktúrája, saját erőforrásainak használata révén. Rezsitámogatással, élelmiszerkártyával, gyógyszervásárlási támogatással, egészségügyi segédeszköz vásárlásához való hozzájárulással, mentális segítségnyújtással.

A második nemzedék problémáinak mérséklésére összetett rendszert kellett kidolgozni, amely egyszerre kínál anyagi, mentális, egészségügyi és jogi segítséget, szolgáltatásokat. A vidéki közösségek támogatására az ország több helyén régióközpontok alakultak, hogy helyben, minél könnyebben kapcsolatba tudjanak lépni a rászorultakkal.

Mindebben nemcsak komoly segítséget jelentett sok ember önkéntes szerepvállalása a program lebonyolításában, de az együttműködés, a közösségi bevonódás új modelljét is jelentette. A Mazsihisz nagyra értékeli és hálásan köszöni a munkájukat.

A program jelenleg is zajlik, a záró határidő december 31., de jó okkal remélhető, hogy valamilyen formában tovább folytatódjon, hosszú távú, kiszámítható támogatást nyújthasson a második nemzedék rászoruló tagjainak.

A Világ Alkotójában bízunk!

(*Folytatás a 1. oldalról*)

hordozott magában. Valamikor a művészt megihlető ember arcát szakáll borította. Szakállának egyik felét levágták, a másikat meghagyták. A lelkébe gázoltak, a fizikumát megszégyenítették. Vajon tudott-e gondolkodni az a szerencsétlen zsidó abban a percben, és vajon mi szakadhatott ki a lelkéből meggyalázásának óráján?

75 évvel, több mint háromnegyed évszázaddal a holokauszt után azon gondolkodom, hogy abban a fájó pillanatban, a nehézség perceiben egyetlen mondat születhetett meg a lelkében. Talán: *Halld, Izrael, az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy.*

2. A Csányi utcában

A hetedik kerületi Csányi utca elején, az egykori gettóházban szenvedett egy édesanya és három gyermeke, Eliz, Olgi, Klári. A negyedik, a legkisebb, 1944. március 19-én halt meg. A lányok és az édesanya a gettóban vergődtek, és várták a remélt napot, a megszabadulást.

1945 januárjában a pincében reszkető kezekkel érintették egymást, tartották a másikban a reményt és az életet.

Dörömbölés hallatszott a pinceajtón, és egy marcona arcú, de izgatott tekintetű katona jelent meg, kezében gépfegyver, és az ott reszkető emberek előtt csak annyit mondott:

– Ich bin auch a Jid, azaz: én is zsidó vagyok.

A felszabadító sereg katonája volt, és az akkor már özvegy édesanya, hiszen férjét korábban a munkaszolgálatban megölték, habár ő erről maga még nem tudott, a Szabolcs-Szatmár megyei zsidók büszkeségével, félelemmel átitatott bátorságával odafordult a katonához, és így szólt:

– Mondok egy mondatot, fejezd be: *S'má Jiszroel Adajnaj Elajhenü*... Majd jiddisül folytatta: Sogen Sie weiter die Poszik..., mondja tovább.

Próbára tette a katonát, hogy valóban Mózes hitében született-e.

A fáradt katona letette gépfegyverét, csak annyit mondott:

– *Adajnoj Elajhenü Adajnaj echod, azaz: az Örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy!*

Letett egy fura formájú kenyeret, fáradt kezét az édesanya felé nyújtotta, majd biztos léptekkel elhagyta a pincét.

3. Igaz történet Izraelből

Az előbbi történet főhőse, az akkor még a 40-es éveinek legelején járó nő dédunokái már Izraelben születtek. Az ősök földjén, a modern kori zsidó álom megvalósulásának színhelyén. Negyedik és ötödik dédunokája egy izraeli kisvárosban lakik, ott tanulnak, rakoncátlankodnak, játszanak, időnként rosszalkodnak. A Budapesten rekedt nagyszülőknek, gondolok most épp a világjárvány idejére, minden nap telefonálnak, és FaceTime-on kölcsönösen érdeklődnek egymás hogyléte felől. Vallásos óvodába járnak, minden nap imádkoznak, és pénteken – úgymond – előkészítik a szombatot, a *Lechá dodit* együtt éneklik az oviban.

A közismert imákat mind tudják.

És az ötéves kisfiú – ő a *sábát hátán* – a játék „blemer" elé állva, kicsi kis imasállal, talesszal a nyakában, „előimádkozik". Lebilincselő látvány, ahogy előre-hátra hajlik a kis teste, és hagyományos dallamokkal mondja a péntek esti imákat, majd a „davenolást" Izrael hitvallásával, a *S'mával* közösen fejezik be.

Megrendítő, felejthetetlen, szívbe markoló érzés látni innen, több ezer kilométer messzeségéből, WhatsAppon.

4. Hét éve a Csákyban

Neilára ismét megtelik a zsinagóga különböző korú emberekkel, persze nagyobbrészt – ahogy manapság nevezik – szépkorúakkal. De vannak fiatalabbak is, és vannak fiatalok is.

Ahogy illik, kitliben állok fenn a szószéken, illetve a blemeren, és lassan, értelmezve mondom el az utolsó imák egyikét, a *Nilét*, majd a végén az *Ávinut*:

Ávinu malkenu, Mennyei Atyánk!

Mená mágéfá minácháláteché! Óvd meg pusztító csapástól tennen népedet.

Majd hozzátesszük:

יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, שתתמלא ברחמים על כל יושבי תבל, ועל יושבי הארץ זו, והגן עליהם מכל גזירות קשות ורעות המתרגשות ובאות לעולם, ותצילנו מכל נגע מגפה חולי ומחלה. וכל החולים שנדבקו במחלה תרפאם רפואה שלימה.

„Legyen akaratod szerint, Irgalmas Istenünk, Világ Alkotója, akinek irgalmával és szeretetével telistele az egész Föld!

Vigyázz reánk, és védj meg bennünket minden betegségtől, csapástól, járványtól!

S minden betegnek, akik megfertőződtek, s akik súlyos fájdalmakkal küszködnek, mielőbb küldj teljes gyógyulást!

Hallgasd meg imáinkat, mert Te vagy, aki figyelsz reánk és óvsz bennünket! Aki meghallgatod a Hozzád esdeklők imáját!"

Az utolsó mondatot együtt énekeljük izraeli dallammal. És utána, lejöve a blemerről, a frigyszekrény előtt állva közösen mondjuk el az utolsó mondatot, amelyik közül az egyik a *S'má Jiszráél*.

És velünk együtt az egész közösség.

Ilyenkor visszhangzik a zsinagóga, a több mint 110 esztendős templom hitvallásunk üzenetétől. Együtt énekelünk, megköszönve a Mindenhatónak a lehetőséget. Ebben benne van a múlt tisztelete, a nehézségekkel teli hónapok utáni bizakodás és a jövőbe vetett töretlen hit egyaránt.

A *S'má* a nagyünnepi imádságok után is hitet ad megpróbáltatásunk óráján. Vajon ki ne élt volna át nehéz perceket, amikor az ima segített, és megvillantotta az együvé tartozás csodáját! A gyermekek szájából felcsendülő imádság az örök biztatás, a holnap reménye, és a nagyünnepek befejezésével szívből jövő sóhaj, ünnepi imáink összefoglalása, kvintesszenciája. Több ezer éves hagyományunk letéteményese és örök értéke adjon nekünk erőt, magabiztosságot, reményt a most elkövetkezendő zsinagógai új évhez!

Az ókori Szentélyben a Kohén Hágádol, a főpap szolgálatát a Talmud Joma traktátusa alapján rögzíti, s örök értékű, fennköltt imáját adaptálja a nagyünnepi liturgia. E költői szavakat idézzük:

„Oh, legyen a Te akaratod, Istenünk és Őseink Istene, hogy ez az év, amely következik, javunkra legyen és Izrael házának javára. Olyan esztendő legyen, amelyben javaid kincstárát megnyitod. Bőség éve. Áldás éve. Szerencse éve. Gabonának és mustnak éve. A boldogság és a Szentély diadalának éve. Öröm, derű éve. Jó élet éve. Harmat és eső, termékenység és verőfény éve. Olyan esztendő legyen, amelyben a zamatos növények édessé érlelik gyümölcseiket. Olyan esztendő, melyben a bűnbocsánat tisztaságában élünk." **(Hevesi Simon fordítása)**

Az egész világ feszültséggel, aggodalommal s várakozással teli.

Vajon mi lesz holnap? Lesz-e holnap?

Hiszem, hogy lesz jövőnk, hogy még édes a fény, melynek napsugarait eltakarják a pandémia árnyai. Építünk tovább hitéletet, otthont és munkahelyet, közösséget és közös értéket.

Amikor az 5781. zsinagógai évet köszöntjük, idézzük a nagy próféta szavait:

ואתה אל תירא עבדי יעקב נאום ה"

„És te ne félj, szolgám, Jákob, szól az Örökkévaló, és ne félj, Izrael, mert én megsegítelek távolból." **(Jeremiás 30.10)**

Benne, a Világ Alkotójában bízunk, aki kegyelemmel, szeretettel és irgalommal viseltetik, és meghallja fohászunkat. Békét ad Izraelnek s az egész világnak!

A virtuális világ közös imája is meghallgatásra talál.

Tudjuk, zsinagógánkban állandóan ég a nér támid, az örökmécses.

Pici a fénye, de világít a sötétségben.

Lesznek még fényáradattal és imával teli zsinagógáink.

Vigyázzatok magatokra, egymásra!!!

SÁNÁ TOVÁ TIKÁTÉVU VETÉHÁTÉMU!

Köszöntő a viharban

(*Folytatás a 1. oldalról*)

Mit tudhatunk? Mit tegyünk? Mit remélhetünk?

Elsősorban hívőközpontú felekezetre lenne szükségünk. Olyanra, amelyik nem a beruházások bűvöletében, hanem a tágan vett zsidó közösség szolgálatában érdekelt, amelyik nem egyszerűen a liturgia ledarálásának a színhelye, hanem a közös tanulásé, amelyik segít felemelni az égre tekintetünket, felelősséget vállal az ismeretek, a tradíciók átadásáért, ahol Isten teremtett világáért, szeretteinkért, unokáinkért tudunk tenni, nem csak aggódni. Olyanra, amelyik képes közvetíteni Isten szólítását, és segít egymásra találni. Amelyik megerősíti közösségeinket, egybeforrasztja a családot. Vigasztal és felemeli a csüggedő szívet. Megmutatja, miről kell lemondani és mire kell odafigyelni, hogy mérsékeljük az emberek közötti egyenlőtlenséget és megóvjuk a Teremtést magát.

A ros hásáná és jom kippur közötti napokat használjuk ki az elmélyült gondolkodásra. Az ünnep akkor nyeri el igazi tartalmát, ha képesek leszünk erre.

Péntek esténként a szombatköszöntő „lócho dajdiban" azt énekeljük, „vedd fel, népem, díszruhádat". Tegyük ezt akkor is, ha a talisz és a kitli mellé kesztyűt és szájmaszkot kell viselnünk, de akkor is, ha az egész világot, benne a magyar zsidóságot is sújtó járvány okán a most beköszöntő 5781-es új évet és engesztelőnapot nem tudjuk majd közösen ünnepelni. Imáink bárhonnan hangzanak, szóljanak bizalommal, reménnyel a Teremtőhöz.

A most elmúló 5780-as zsinagógai esztendő alkalmával kívánok mindnyájunknak eredményes gondolkodást és élvezhető zsidó jövőt. Közeleg ros hásáná, az ítélet napja. Készüljünk fel, térjünk meg, imádkozzunk, és bízzunk az Örökkévaló kegyelmében. Hittestvéreim! Ezúton kívánok Mindnyájatoknak, szeretteiteknek minden jót az 5781-es zsinagógai esztendőre. Lösonó tajvo tikoszévu!

Kedves Hittestvéreim!

(*Folytatás a 1. oldalról*)

munkatársai és a szép számmal jelentkező önkéntesek segítették, és félek tőle, hogy ismét segíteni fogják. Hálás köszönet érte nekik is!

A nehézségek mellett öröm is ért bennünket: a BZSH életében a mögöttünk hagyott év egyértelműen legsikeresebb folyamata a bölcsőde és az óvoda fejlődése volt az új vezető irányítása mellett. Növekszik a gyereklétszám, és bevezettük a héberórát, játékos keretek között tanítva és nagyobb hangsúlyt helyezve a zsidó oktatásra. Egyszóval: markánsabban, hangsúlyosabban jelenik meg a zsidó nevelés az intézményben.

Ros hásáná idején a világ összes teremtménye elvonul a Mindenható előtt, aki megítéli őket. Héberül az imádkozni – lehitpálél – ige eredeti jelentése „önmagunkat megítélni". Ebben a kétirányú ítéletben rejlik ros hásáná egyik hangsúlyos gondolata: meg kell vizsgálnunk az elmúlt évi tetteinket, és reményeink szerint az Örökkévaló is kedvezően ítélkezik felettünk.

Ma még nem tudjuk, mit is jelent pontosan a mindannyiunk életét gyökeresen felforgató Covid-19 járvány második hulláma, csak remélni tudjuk, hogy az Örökkévaló segítségével úrrá leszünk ezen a megpróbáltatáson is. Baj, veszély idején értjük meg a közhelyek tartalmát. Unalomig ismételt szlogen, hogy az egészség a legfontosabb. A mostani helyzetben tapasztaljuk meg, hogy ez mennyire így van.

Elsősorban jó egészséget kívánok Mindannyiunknak az új zsinagógai évre! Másodlagosan pedig kívánom, hogy a budapesti és az egész hazai zsidó közösségnek, az ország összes polgárának élete mielőbb térjen vissza a régi ritmusba. Gyermekeinket a megszokott módon kísérjük el iskoláikba, hogy ott közösségben tanulva készülhessenek fel az életre. Szeretteinkkel, barátainkkal az évszázados hagyományok szerint élhessünk, zsinagógáink újra megtelhessenek a hívekkel, hús-vér közösségi életet lehelve a sokat megélt falak közé.

Minden jót, jó bepecsételést! Lösonó tajvó!

Hivatalos újraavatás Zuglóban

Egy zsinagóga avatása, újraavatása mindig öröm, s szívesen vesz részt azon, aki teheti. Különösképpen így van ez egy olyan tragikus múltú templom esetében, mint a zuglói, melynek majd' 100 éves falai tanúi voltak nyilasok kínzásainak, gyilkosságoknak, majd egy tűzeset festette feketére falait, s égtek el szent tórái.

2020. szeptemberben végre elérkezett az a nap, az az örömünnep, amikor teljes pompájában, megújulva, kibővítve, minden korosztálynak igényesen megfelelve megtörtént a protokolláris avatás.

A közösség elnöke, **Róna Iván** üdvözölte a megjelenteket, többek között Izrael Állam magyarországi nagykövetét és tanácsosát, a kormánypárt prominenseit, a BZSH-Mazsihisz vezető tisztségviselőit, körzetek elnökeit, polgármestereket, mindenkit, aki valamilyen módon részese annak, hogy itt lehetünk – mondta. Hozzátette: Ez a megnyitó azt is jelenti, hogy a bajban össze tudtunk fogni, önzetlenül segítve, függetlenül ideológiától, politikai hovatartozástól, gondolkodásmódtól. Ezt követően felkérte **Kardos Péter** főrabbit avatóbeszédének elmondására.

A vallási vezető köszönetet mondott mindazoknak, akik eljöttek, s azoknak is, akik nem, mint például az önkéntes segítőknek, az anyagiakkal és kegyszerekkel támogatóknak Amerikától Ausztráliáig, Skandináviától Szicíliáig. Így beszélt erről: Akkor, 2016. október végén megbolydult a zsidó világ, a kiégett épület fotói a technika jóvoltából körbejárták a világot a szenes falakról, a földre folyó klímaberendezésről, s elkezdődött az adakozás. Egy példát említett: A Lauder Javne óvodásai és tanulói egy sajátos, a valódira emlékeztető tóratekercset készítettek nekünk, s mindannyian beleírtak, rajzoltak valamit. A legmeghatóbb egy kisgyermek sora volt: „Azt kívánom, hogy gyógyuljon meg a zsinagógátok."

Amikor a zuglói nyilasper után kis idővel idekerültem, hosszú évek, évtizedek teltek el. 2016. október végén, szimchász Tajró estéjén több mint száz gyermek s szinte ugyanannyi felnőtt volt részese a tóra hétszeri körbevitelének, majd a szent tekercsek visszakerültek a helyükre. Éjszaka a tűz innen indult ki, s kapott lángra körülötte minden... Másnap hajnalban bokáig érő víz, elszenesedett kegytárgyak látványától borzadtunk.

Az első munkanapon az Izraeli Nagykövetség akkori munkatársai jöttek ide, élükön a frissen kinevezett nagykövettel, segítettek kicipelni a padokat a kiégett teremből, s elkezdődött az önkéntesek munkája.

Végül Kardos Péter a hagyományos bibliai áldással zárta gondolatait.

Dr. Orbán Balázs miniszterhelyettes beszéde következett: A közös ima és az istentisztelet kiemelten fontos helye ez. Egy ilyen helynek, a közös imára való összejövetel terének a megrongálódása, pusztulása pedig tragikus esemény, nem csupán közvetlenül a hívek, de az őket körülölelő nagyobb közösség, az egész nemzet számára is.

A csapás pedig még súlyosabbnak tűnhet a gyülekezet számára, ha egy jeles napon következik be. Ahogy például ebben a zsinagógában éppen a Tóra örömünnepén ütött ki a tűz 2016 októberében, elpusztítva magukat a tóratekercseket, „a zsinagóga legdrágább tartozékait" is, ahogy Kardos Péter főrabbi úr fogalmazott.

Mégis engedtessék meg, hogy az ilyen előzmények ellenére is örömtelinek nevezzem ezt a mai eseményt. Örömteli a mai nap, mert láthatjuk, hogyan épült újjá és szépült meg ez az összejöveteli hely. És azért is, mert a hazai és külföldi közösségek között példás összefogás alakult ki a baj elhárítása érdekében.

Olyan szereplők között jött létre ez az összefogás, akik hagyományosan napi közéleti csatákban állnak egymással, de a zsinagóga ügye egy ezen túlmutató egyetértési pont volt számukra is. A magyar kormány ezért örömmel vett részt ebben az összefogásban azzal, hogy legnagyobb támogatóként 142 millió forinttal járult hozzá a felújításhoz annak érdekében, hogy ismét a hitközség tagjainak rendelkezésére állhasson az épület, hiszen mégiscsak az ő veszteségük.

A kormány kiemelt célja a magyarországi és Kárpát-medencei magyar zsidó kulturális örökség megőrzése és gyarapítása. Ennek az örökségnek pedig igen jelentős részét azok az épületek alkotják, amelyek a zsidó hitélet helyszínéül szolgálnak. Az egyik legnagyobb léptékű, állami támogatással megvalósult munka a budapesti Rumbach Sebestyén utcában található, sokáig romos állapotban lévő zsinagóga felújítása volt. De Pécsett, Vácott, Nagykőrösön, Karcagon és Kecskeméten is megújultak a zsidó imaházak, imatermek a kormány támogatásával.

A megőrzendő közös magyar zsidó kulturális örökség, illetve a zsidó identitás és a szabad vallásgyakorlás védelmére történelmi felelősségeként tekint a magyar kormány. És jó oka van erre. Mégpedig az, hogy soha többé ne ismétlődhessen meg a megengedhetetlen, vagyis hogy a magyar állam még egyszer saját állampolgárai, a saját honfitársaink ellen fordul.

Éppen e felelősség tudatában tart a kormány elfogadhatatlannak bármilyen vallási alapú agressziót vagy erőszakot Magyarországon, Európában vagy bárhol a világban. És éppen ezért igyekszik fel is lépni ezek ellen a rendelkezésére álló összes eszközzel.

Aggodalommal tekintünk azokra az új nemzetközi – sajnálatos módon nem túlzás azt mondani, hogy elsősorban nyugat-európai – tapasztalatokra, amelyek olyan csoportok és hangok felerősödéséről szólnak, amelyek ellenségként tekintenek a zsidó vagy éppen a keresztény vallási közösségekre, másrészt pedig azokra a – sajnálatos módon szintén elsősorban a tőlünk nyugatra tapasztalt – tendenciákra, amelyek a vallás és a közélet mesterséges szétválasztását és egymástól való izolációját sürgetik.

Valljuk be, könnyű lenne pusztán olyan fénytörésben láttatni az eseményeket, hogy amikor egy templom vagy egy zsinagóga épül vagy megújul, akkor azáltal az oda járó hívek egyéni, szabad vallásgyakorláshoz való jogát védi az állam. Ez egyébként valóban így van, s ez egy fontos szempont! Egy szükséges, de még nem elégséges szempont. Ugyanis egy zsinagóga újjáépítése kapcsán megvalósuló összefogás egyben hitvallás is. Hitvallás a zsidó-keresztény európai civilizáció értékeinek megtartása, tehát a vallásos és ateista európai emberek által rendkívül hasonló módon vallott értékrend megtartása mellett. Hitvallás a zsidó és keresztény közösségek védelme mellett, akiket több emberöltő után újra erősödő ellenség fenyeget, s akik számára, ha a dolgok még roszszabbra fordulnak – adja ég, hogy ne így legyen –, Magyarország a 21. században a béke szigete és menedék lesz. Hitvallás amellett, hogy minden ilyen építkezés és öszszefogás a magyar nemzeti közösség megerősödését is szolgálja, ezért a magyar állam legfontosabb feladata valamennyi ilyen kezdeményezést támogatni.

Végezetül pedig hitvallás amellett, hogy a transzcendentalitásnak, ha szabad így mondani: a hitnek és a morálnak igenis helye van a politikában. Ne feledjük, hogy a közélet vallástalanítása okozta a 20. század két legbrutálisabb és legsötétebb, diktatórikus-totalitárius időszakát is. Tehát a transzcendentalitásnak, a hitnek helye van a politikában, s ezek nevében semmilyen körülmények között sem megengedhetőek a szélsőségekkel kötött elvtelen kompromisszumok. Olyan krédó ez, amelyet ha mindannyian kiérzünk a mai nap szellemiségéből, s útravalónak elviszünk magunkkal, akkor nemcsak ezt a felújított és gyönyörű zsinagógát mindennap használó hívők gazdagodnak, hanem mindenki, aki a világnak ezen a gyönyörű táján, közös otthonunkban, a Kárpát-medence valamelyik szegletében él. Ennek reményével jöttem ma együtt ünnepelni és gratulálni Önöknek! Mazel tov – fejezte be beszédét Dr Orbán Balázs.

Ezt követően Kardos Péter főrabbi az Osze sálom zsoltárt recitálta: Békesség, egészség a földön és Izraelen...

Majd **Karácsony Gergely** főpolgármester gondolatai következtek: Most azt ünnepeljük, hogy ez a zsinagóga meggyógyult, ami önmagában is jó hír. Az épületek könnyebben gyógyulnak, mint a lelkek. Ünnepeljük azt, hogy most itt lehetünk, s örülhetünk annak, hogy a zsinagóga újra szolgálni tudja a közösséget, de beszéljünk arról is, mit kell tenni, hogy a lelkek is gyógyuljanak. Az, hogy különböző közéleti szereplők itt vannak, örülve a megújulásnak, ez talán segít. A Thököly út két oldala a történelem két oldala is volt. Fontos hangsúlyozni, mert Zugló nemcsak a borzalmaknak, hanem a csodálatos emberi helytállásnak is helyszíne volt a legnehezebb időszakokban is. A nyilasházzal szemközt volt a Schlachta Margit Ház, ahol nemcsak több száz ember életét mentették meg, hanem hitünket is azáltal, hogy a legnehezebb időkben is voltak olyanok, akik emberek tudtak maradni. Az ő lelkierejük segít át bennünket a történelem nehéz pillanatain, az ő helytállásukból tudunk erőt meríteni akkor, amikor gyógyítjuk sebeinket.

Majd a főpolgármester így zárta beszédét: Legyen békesség, ahogyan a főrabbi énekelte. A hely, ahol a közösség összejöhet, megvan hozzá. Ez a nap nemcsak a közösségé, hanem minden jóakaratú emberé. Örömmel tölt el, hogy utódom jó polgármestere Zuglónak, s az is, hogy politikustársaim ugyanolyan örömmel vannak itt, mint a közösség minden tagja.

Izrael Állam magyarországi nagykövete, **Jákov Hadas-Handelsman** gondolatait tolmács segítségével hallhattuk. Újjászületésnek nevezte a napot, majd egyebek mellett szólt a sokat megélt falakról, a pusztításról, a nyomorúságról is. Elmondta: Ez a zsinagóga számos alkalommal bizonyította, hogy a körülményektől függetlenül sziklaszilárd, halad előre a főrabbi vezetésével.

A nagykövet szintén emlékeztetett a 2016-os tűzesetre, hangsúlyozva, hogy korábban eddig nem tapasztalt segítség érkezett a társadalom minden részéből.

Ezután így folytatta: Ez az, ami csodával tölthet el minket, ez az erős akarat és a lelkesedés, ami lehetővé tette ennek az épületnek az újjáépítését. S ma, hogy itt állhatok, részt vehetek az újjáavatáson, boldogság tölt el. Hálám és köszönetem mindazoknak, akik ebben részt vettek: a magyar kormánynak, az önkormányzatnak, a helyi közösségeknek, intézményeknek s magánszemélyeknek Magyarországon és a világ számos részén.

Az emlékezések, méltatások elhangzása után Róna Iván elnök köszönetet mondott azoknak is, akik megtervezték és kivitelezték ezt a szép épületet, külön kiemelve a körzet korábbi elnökét, **Gerő Pétert,** aki a tűzesetet követően az egész újjáépítés alatt időt, fáradságot nem kímélve mindent végigkísért, éppúgy, mint például **Urbán Iván** is. Láthattuk azt az emléktáblát, melyen a támogatók neve szerepel.

Heisler András Mazsihisz-elnök is megköszönte a kormány nyújtotta támogatást, az emlékfalnál oklevelet és emlékplakettet adott át a kormányt képviselő dr. Orbán Balázsnak.

Egy történetet is megosztott a jelenlévőkkel. Egyszer egy rabbitól megkérdezték, mennyit illik adományozni. A válasz az volt, hogy mindenki saját tehetsége szerint, de úgy, hogy kicsit fájjon neki...

Sor került a mezüze felillesztésére, de ezt megelőzően a zsinagóga főrabbija történeti, történelmi magyarázattal szolgált, s ez apropót adott a szófér, a tóraíró pontos, nagy gonddal párosuló feladatának hangsúlyozására is. Elhangzott az áldás, és helyére került a mezüze.

Az esemény végén Kardos Péter és Róna Iván körbevezette a jelenlévőket, s minden helyiség funkciójáról ismertetőt adott.

Köszönöm, hogy részese lehettem ennek a délutánnak, és köszönöm a sok segítséget, amit a cikk megjelenéséhez nyújtottak.

gáljuli

IZRAELI SZÍNES

Jeruzsálembe invitálta Abu-Dzabi trónörökösét az izraeli államfő

Reuven Rivlin izraeli államfő meghívta Jeruzsálembe Mohammed bin Zájid Ál Nahajant, Abu-Dzabi trónörökösét, akit sokan az Egyesült Arab Emírségek de facto vezetőjeként tartanak számon.

Rivlin a **Mohammed bin Zájidnak** címzett meghívólevélben – amelyet hivatala a Twitter közösségi portálon héberül és arabul is közzétett – kiemelte a vezető bátorságát, amely a remélhetőleg hamarosan aláírásra kerülő békemegállapodáshoz vezetett Izrael és az Egyesült Arab Emírségek között. Reményét fejezte ki, hogy ez a lépés iránymutatásul fog szolgálni, és előkészíti az utat több más ország számára is.

Mohammed bin Zájid Ál Nahajan

Rivlin emellett a levélben sorsdöntő stratégiai mérföldkőnek nevezte a régió folyamataiban a két ország közötti megállapodást.

„Remélem, hogy ez a lépés hozzájárul a bizalom kiépítéséhez és megerősítéséhez köztünk és a térség népei között, a bizalomhoz, amely elősegíti a mindannyiunk közötti megértést. Ez a bizalom előrébb viszi régiónkat, és gazdasági fellendülést és stabilitást hoz az egész Közel-Keleten” – hangsúlyozta az izraeli államfő.

A közelmúltban békemegállapodás született Izrael és az Egyesült Arab Emírségek között az Egyesült Államok közvetítésével. Ezzel Jordánia és Egyiptom után az Egyesült Arab Emírségek lesz a harmadik arab állam, amely hivatalos diplomáciai kapcsolatot létesít Izraellel.

Mohammed bin Zájid Ál Nahajan az Egyesült Arab Emírségek elnökének, Abu-Dzabi emírjének, Kalifa bin Zájid Ál Nahajannak a fivére. Amióta bátyja 2014-ben sztrókot kapott, gyakorlatilag ő áll az Egyesült Arab Emírségek élén.

Sikeres légvédelmi teszt

A gyakorlat során a tenger fölött köröző vadászgépekről lőttek rakétát Izrael felé, amit az ellene kilőtt légvédelmi rakéta az elvárásoknak megfelelően fogott be és semmisített meg a levegőben. „Megint bebizonyítottuk, hogy Izraelnek van a legerősebb és legfejlettebb védekező és támadó képessége a világon” – mondta gratulációjában Benjámin Netanjahu miniszterelnök.

Sikeresen tesztelték az amerikai együttműködésben fejlesztett és korszerűsített Nyíl-2 légvédelmi rakétarendszert Izraelben – jelentette a Jediót Ahronót című újság hírportálja, a Ynet.

A nagy pontossággal célba juttatható, hosszú, több ezer kilométeres távolságra elérő rakéták elleni védekezést szolgáló Nyíl-2 légvédelmi rakétarendszer tesztelésén a tenger felől, az ott köröző vadászgépekről lőttek rakétát Izrael felé, amit teljes mértékben az elvárásoknak megfelelően fogott be és semmisített meg a levegőben az ellene kilőtt légvédelmi rakéta, írja az MTI.

A kísérlet a Nyíl-2 összekapcsolhatóságát is vizsgálta a többi izraeli védelmi rendszerrel: a Nyíl-3-mal, amely a légkörön kívüli, különösen hosszú távról indított rakéták ellen szolgál, a közepes távolságról kilőtt rakéták elleni Dávid parittyájával, angol nevén Varázspálca-rendszerrel, valamint a rövid távolságról támadó rakéták elleni Patriot és Vaskupola légvédelmi rendszerekkel. A célpont egy pontos és nagy hatótávolságú rakétát szimulált, olyat, mint amilyen például az iráni Sihab-3, amely több mint 1000 kilométeres távolságról képes célba érni. Hasonlóképpen sikeres kísérletet hajtottak végre a Nyíl-3 rendszerrel tavaly Alaszkában, az Egyesült Államokban.

Fotó: izraeli védelmi minisztérium

„Izrael távoli és közeli kihívásokkal néz szembe, de a védelmi minisztérium kutatási és fejlesztési osztályának irányításával dolgozó technológiai csapatunk, repülőgépiparunk és védelmi iparunk biztosítja számunkra, hogy mindig egy lépéssel ellenségeink előtt járjunk, és megvédjük Izrael Államot” – nyilatkozta a sikeres teszt után **Beni Ganc** védelmi miniszter. „Tovább folytatjuk az együttműködést Amerikával a védelmi rendszer képességeinek megerősítésében a levegőben, a tengeren, a szárazföldön és a kibertérben” – tette hozzá, utalva a Washingtonnal közösen folytatott katonai fejlesztésekre.

„Megint bebizonyítottuk, hogy Izraelnek van a legerősebb és legfejlettebb védekező és támadó képessége a világon” – mondta gratulációjában **Benjámin Netanjahu** miniszterelnök, aki mély köszönetét is kifejezte az Egyesült Államoknak az együttműködésért. „Tudják meg ellenségeink, és akik ártani akarnak nekünk, hogy Izrael felkészült minden fenyegetés ellen” – tette hozzá.

Titkosszolgálat a vírus ellen

A mobiltelefonok titkosszolgálati követésével ellenőrzik a házi karanténra kötelezettek otthonmaradását, és a fertőzöttek előzetes mozgása alapján döntenek újabb karanténokról Izraelben – jelentette a helyi média március 15-én.

Az izraeli kormány vasárnap este jóváhagyta, hogy a Sin Bét belbiztonsági szolgálat a mobiltelefonok adatai és más terrorellenes technológiák felhasználásával nyomon kövesse a koronavírussal fertőzöttek mozgását.

Képünk illusztráció

Az okostelefonok visszamenőleges helymeghatározásával feltérképezik a frissen fertőzöttek elmúlt két hetét is, hogy merre jártak, kik voltak a közelükben, és ezen személyek számára is előírják a házi karantént. Őket SMS-ben fogják értesíteni erről.

Ez a döntés felhatalmazást ad a Sin Bét számára a teljes népesség nyomon követésére, és komoly aggodalmakat vetett fel a civil lakosság magánéletére gyakorolt következményei miatt.

„Biztosíthatom, hogy Izrael Államában nincs és nem lesz »nagy testvér«, még olyan szélsőséges helyzetben sem, mint a mostani” – mondta **Becálél Szmotrics** közlekedési miniszter, George Orwell 1984 című disztopikus regényére utalva.

Az igazságügyi minisztérium név nélkül nyilatkozó vezető tisztviselője szerint a főügyész által jóváhagyott kormánydöntés azt jelenti, hogy a Sin Bét bírósági végzés nélkül ellenőrizheti a civilek mobil eszközeit és megismerheti a tulajdonosok útvonalát.

Benjámin Netanjahu miniszterelnök szombat este bejelentette, hogy ezeket az intézkedéseket a vírus terjedése elleni küzdelemben kívánja felhasználni. Miután a mobiltelefonok követését sokan bírálták a helyi médiában a magánélet megsértésének veszélye miatt, korlátozásokat illesztettek a Sin Bétnek adott jogosultságokhoz.

Ezen korlátozások szerint a Sin Bét csakis a koronavírus elleni küzdelemben és mindössze harminc napig követheti a lakosok telefonjait. A titkosszolgálat az ily módon szerzett információt más módon nem használhatja fel, és közvetlenül az egészségügyi minisztériumhoz fogja elküldeni, hogy onnan az üzeneteket az érintettek telefonjaira továbbítsák. Ezen irányelvek megsértése bűncselekménynek minősül. *(MTI)*

Palesztinok Izraelben strandolnak

Helyi sajtóbeszámolók szerint több száz, Ciszjordániában élő palesztin család strandolt a jaffai tengerparton a hétvégén, méghozzá az izraeli hadsereg katonáinak közreműködésével, hiszen az illegális strandolók határsértőknek tekinthetők. A békeidőket idéző jelenetekről a sajtó azt írta, hogy az utaztatás egyik szervezője szerint az izraeli katonák „látták, hogy ezek nem gránáttal, hanem strandlabdával érkező családok”.

Határt sértettek ugyan, de napozhattak és fürdőzhettek azok a palesztin családok, amelyek mintegy egy hete százával érkeznek a tengertől elzárt

Ciszjordániából az izraeli tengerpartra autóbuszokkal. A legtöbben a jaffai partra mennek, de sokan fürdőznek Herzlija, Haifa és Natanja térségében is. A hírek szerint az emberek fejenként 20-35 sékelt fizetnek az utazásért, amely a határkerítésen vágott résen át vezet.

A Hááretz megszólaltatott egy 45 éves palesztin nőt, Sihamot, aki öt gyermekével ment fürdőzni. Siham azt nyilatkozta, hogy a gyerekei még sosem látták a tengert, és számukra ez volt most a világ legnagyobb attrakciója. Mint fogalmazott, a sós víz érintésénél és a homokban való játéknál csodálatosabb, ám olcsóbb szórakozást nem is nyújthatott volna nekik.

A beszámolók szerint a tömeges határsértésnek az izraeli hadsereg katonái is tanúi, de szemet hunynak fölötte. Az utaztatás egyik szervezője szerint az izraeli katonák „látták, hogy ezek nem gránáttal, hanem strandlabdával érkező családok”.

Öt ikerpár született egy napon ugyanabban az izraeli kórházban

Egyesek szerint a koronavírusjárvány miatt baby boomra lehet számítani, amely 9 hónappal a karantén után, nagyjából decemberben tetőzhet.

A Sááré Cedek Kórház szülészeti osztályán egyetlen nap alatt 5 anya szült ikreket, ami nagy ritkaságnak számít Izraelben is. Vannak, akik azt gondolják, hogy az ikerpárok már a decemberre várható baby boom előhírnökei.

A legutóbbi nagy baby boom 2018 nyarán volt, és elképzelhető, hogy hamarosan itt lesz az újabb is.

Izrael lakossága dinamikusan nő, 2019-ben 196.000 gyermek született az év során, a termékenységi ráta anyánként 3,09 gyerek, amely messze a legmagasabb szám az OECD 36 tagországát tekintve. A zsidó államban a világon az egyik legalacsonyabb az újszülöttek elhalálozásának száma, 1000 születésre mindösszesen 3 haláleset jut.

Izraelben egyébként az 1970-es években 4 gyerek/anya volt a termékenységi ráta, amely 1999-re 2,9-re esett vissza, majd lassan visszakúszott a jelenlegi helyre. Az OECD-országokban átlagosan 1,7 gyerek, Magyarországon 1,51 gyerek jut egy anyára.

Az előrejelzések szerint ha ez a tendencia folyatódik, a népesség 2048-ra, a zsidó állam születésének 100. évfordulójára elérheti a 15 millió főt Izraelben. Jelenleg több mint 9 millióan élnek a zsidó államban, ebből 6,74 millió a zsidó és 1,9 millió az arab lakos.

Kibic

Nyolc vallás közös kampusza épül a világ legélhetőbb városában

Éppen évtizede egy bécsi építész az akkor még csak készülő Aspern Seestadt munkálatait szemrevételezve, egy templomot is megálmodott az új negyedbe. Bécs városa azonban nem szeretett volna csupán egyetlen vallásnak kedvezni, így megszületett az ötlet, hogy többeknek egy nagy közös teret, egy kampuszt fognak létrehozni. A vallási épületeken kívül a terület helyet ad majd a Bécsi Egyházi Pedagógiai Főiskola új épületeinek is. A különböző felekezetek templomot és imahelyet kapnak a létesítményben, a közös tereken pedig tapasztalatcsere és párbeszéd segíti elő a békés, szabad és egyenlő vallásgyakorlást a hívők, tanárok, diákok és látogatók között.

Látványterv

A helyszín pedig mi is lehetne más, mint Bécs északkeleti részének új regionális központja, az okosvárosnak is nevezett Aspern Seestadt. Nyolc vallás közössége képviselteti magát: buddhista, római katolikus, evangélikus, iszlám, szikh, ortodox keresztény, izraelita és az Új Apostoli Egyház. Mindenki lehetőséget kap csoportos találkozók, előadások, események, ünnepek szervezésére, amelyek mások számára is szabadon látogathatók, így erősítve az egymás közötti tiszteletet, toleranciát és bizalmat.

A tízezer négyzetméteres kampusz megvalósítására áprilisban nyílt pályázatot írtak ki, amelyre a többi európai országból is benyújthattak terveket. A 42 pályaműből 22 Bécsből érkezett, további hat pedig más osztrák tartományokból. Tizennégy pályázatot küldtek be Németországból, Svájcból, Spanyolországból, Svédországból, Lengyelországból és Franciaországból. Az elbírálási feltételek sokrétűek voltak, díjazták például a művészi elemeket, a fenntartható kialakítást és az anyagválasztást is.

A győztes végül a bécsi Burtscher-Durig ZT GmbH építésziroda lett, amely az elegáns, pavilonszerű épületekkel, a zöldített falakkal és egy könnyű és levegős árnyékoló pergolával győzte meg a zsűrit. Utóbbi a vallási épületek felett terül el, jelképesen is összekapcsolva őket. A kampuszon, amely az U2-es metróvonal közvetlen közelében épül, minden szakrális épület tetőteraszos lesz és semleges stílusú, lesznek szabad felhasználású területek, kis utcácskák, ülőalkalmatosságok, illetve vízfelületeket és kertet is kialakítanak.

Arról, hogy a létesítmény mikor készül el, egyelőre nincs pontos információ.

Eurocommwien

Talmudi példázatok – 5781

A Talmud (Jevamot 121a) egyik történetét hadd osszam meg: Rabban Gamliél utazott egy hajón, és látott egy másik, éppen süllyedő hajót. A másik hajón – legnagyobb fájdalmára – megpillantotta Rabbi Akivát. Mivel Rabban Gamliél a másik hajón utazott, segíteni nem tudott. Rabbi Akiva életét nem tudta megmenteni, de a partra szállás után a tudós rabbi halála felett érzett gyász miatt az első útja a zsinagógába vezetett. Biztos volt benne, hogy a rabbi nem élte túl a hajótörést, ezért ment érte imádkozni. A megdöbbenésénél csak az öröme volt nagyobb: a zsinagógában éppen Rabbi Akiva tanított! Kérdezte őt, hogyan élte túl a hajótörést, hiszen elképzelhetetlennek tűnt, hogy a háborgó tengeren mentőcsónak nélkül életben maradhat valaki. Rabbi Akiva azt válaszolta Rabban Gámliel kérdésére: folyamatosan egy pallóba kapaszkodtam, így maradhattam a felszínen. Amikor jött egy hullám, a víz alá buktam, hogy ne tudjon lerántani a deszkáról. Amikor a hullám elvonult, a fejem kiemeltem a vízből. Dobált a hullám jobbra és balra, hánykolódtam a hideg vízben, de a palló segítségével végül ki tudtam evickélni a partra.

A 16. századi prágai Máhárál (a mozaikszó a Morénu HáRáv Lőw szavak kezdőbetűjéből tevődik össze, jelentése „tanítónk, Lőw rabbi”, aki abból a családból származik, amelyik a magyar neológia talán leghíresebb, ikonikus rabbiját adta, az 1878-tól 1944-ig Szegeden szolgált Lőw Immánuelt) a fenti történetet úgy magyarázta: a víz nem más, mint az élet tengere, a hullámok pedig a rossz ösztön, héberül jécer hárá, amely menetrendszerűen, lankadatlanul megjelenik, és állandóan rossz útra akarja téríteni az embert. A palló, ami életben tartja az úszót, nem más, mint a Tóra. Egy másik helyen írja a Talmud (Kedusin 30b) a fenti történet üzenetét más szavakkal: Isten megteremtette a rossz ösztönt, és megteremtette annak ellenszerét, a Tórát is.

Jöhet bármilyen nehézség, hozhat az élet új gondokat, vagy ismétlődhetnek a régi problémák, a hit az, ami a felszínen tartja az embert. A zsidóságban a hit fogalma más, mint a többi vallásban, nem is lehet igazán visszaadni a jelentését a „hit” szóval. Ahogy mi „hiszünk”, különbözik másokétól: nem abban hiszünk, hogy van Isten (nem *hiszünk* a létezésében, hanem *tudjuk,* hogy létezik). Abban hiszünk a bizonyosság szintjéig hatoló erővel, a biztos tudás megingathatatlan bizalmával, hogy vigyáz ránk, gondoskodik rólunk (a hásgáchá prátit, a személyre szóló gondoskodás által). Ez segít át minket a nehézségeken.

Vegyük szemügyre a Semá ima első sorát (Semá Iszráél Hásém Elokénu Hásém Echád: Halld, Izrael, az Örökkévaló az Istenünk, az Örökkévaló Egy)! A „semá” szó utolsó betűje az ájin, az „echád” szó utolsó betűje a dálet: ezt összeolvasva az „éd” szót kapjuk, ennek a jelentése „tanú”. Aki szívből mondja a Semát, tanúskodik az Örökkévaló egyetlen volta mellett. Mit üzennek nekünk ennek a két szónak a maradék betűi? A „semá” szóból kivettük az ájint, maradt a sin és a mem, az echádból felhasználtuk a dáletet, maradt az álef és a chet. Ezt a maradék négy betűt (álef, sin, mem, chet) összeolvasva az „eszmách” szót kapjuk: jelentése „örülni fogok”. Ahogy a 104. zsoltár írja: „örülni fogok az Örökkévalónak”.

Aki hisz a Mindenható személyre szabott gondoskodásában, sokkal több örömét fogja lelni a mindennapokban, és a nehézségeken könnyebben átlépve tudja mondani: eszmách, azaz örülni fogok, örömet fogok lelni a mindennapokban.

Örömteli új évet és jó egészséget kívánok mindenkinek! Sáná tová umetuká!

Kurucz Ákos

Újévi gondolatok – 5781

Miben más ez az este, mint a többi? – kérdezzük minden évben peszáchkor, a széderestéken. Miben volt más ez az év, mint a többi? – tehetjük fel ezt a kérdést így ros hásáná előtt nem sokkal, de inkább úgy fogalmaznék: miben nem volt más ez az év, mint a többi?

A zsidó esztendőben négy újévet találunk, melyből napjainkban a legnagyobb jelentősége ros hásánának, az ember teremtése évfordulójának van. Ilyenkor átgondoljuk, hogy mi történt az elmúlt évben (illetve ezt már az előző hónapban, elulban elkezdjük), és tisztázzuk magunkban, hogy a mérleg pozitív és negatív oldalára milyen történések kerülnek. Könyörgünk azért, hogy az Élet Könyvébe kerüljünk... Az, hogy ki mit tesz a saját mérlegébe, egyéni döntés, a bejegyzésben igyekszünk átnézni, hogy globális szinten (zsidó szempontból) mik kerülhetnek a pozitív és negatív oldalra.

2019. szeptember 29-én este kezdődött az 5780-as zsinagógai év. Ezen esztendő nem a hatalmas közösségi eseményekről marad emlékezetes. Elmaradt többek között a négyévenkénti nyári olimpia (2021-re halasztották), az aktuális futball-Európa-bajnokság, az Eurovíziós Dalfesztivál, számos filmfesztivál és sok egyéb, természetesnek vett globális esemény. Amennyiben visszatekintünk ezen évre zsidó szempontból, emlékezetes lesz, hogy púrim után minden megváltozott (bizonyos magyar közösségek még a púrimot kellőképp meg tudták ünnepelni). Nem töltöttük együtt családunkkal, barátainkkal, közösségünk tagjaival a széderestéket, ahogy a közös sávuoti tanulások is elmaradtak. Hasonlóan sokáig (és van, ahol még mindig) nem hallgattunk élőben sábeszi imádkozást, kidust, nem fogyasztottunk közösen szeudát sem. A sok hiányosság miatt úgy is tekinthetünk erre az évre, mintha meg sem történt volna.

Azonban nem ilyen egyszerű ez a kérdés... A világ, az életünk állandó változás által van egyensúlyban. Az 5780-as évben valamilyen szinten mindannyian megtanultuk kezelni a változást, olyan helyzetekhez alkalmazkodtunk, amikhez álmunkban sem gondoltuk, hogy kelleni fog egyszer. Ez a sok új dolog, tapasztalat sokakat közelebb hozott, míg másokat távolabb taszított egymástól. Mikro-, mezo- és makroszinten is megfigyelhetők ezek a változások. A legszűkebb környezetemben (mikroszint) azt tapasztalom, hogy sokan nem tudták megfelelően kezelni a kialakult helyzettel járó konfliktusokat. Mezoszinten (most ide sorolom a magyar zsidó közösséget) azt látom, hogy némelyek, akik korábban egyáltalán nem vagy csak ritkán kerültek kapcsolatba a zsidósággal, zsidó közösséggel, a karantén alatt és azután (is) online felületeken mégis megtalálták az egyes közösségeket, míg mások inkább eltávolodtak a személyes kapcsolatok, jelenlétek hiánya miatt (is). Azt hiszem, hogy a makroszinten bekövetkezett változásokat sem kell hosszasan kifejteni, mindenki a saját bőrén (orrán) tapasztalja a maszkviselés sajátos kellemességét.

Minden megváltozott, ami egyben azt is jelenti, hogy az eredeti (kiindulási) állapothoz nem fogunk tudni visszatérni a vészhelyzet után sem (kivéve, hogyha törlik a memóriánkat). Amennyiben minden „normalizálódik”, akkor sem fogjuk tudni eltávolítani az átélt időszak maradványait. Az, hogy átéltük ezt, örökre beíródik az egyéni történelmünkbe, úgy, ahogy a világtörténelembe is. Amennyiben egy szóval kéne jellemeznem az évet, az adaptáció szót használnám. Talán e fogalom jellemzi leginkább az átélteket.

Azonban léteznek biztos pontok, örök értékek az ember életében. Az egész zsidó vallás a szabályokra épül, amelyeket még e különleges helyzetben is meg lehet tartani (lehet, hogy kicsit másképp, mint ahogy megszoktuk). Azt kívánom, hogy az 5781-es esztendőben az előző év tapasztalatai által (is) tudjunk tovább fejlődni, hiszen a zsidó filozófia szerint nincsenek véletlenek.

Sáná tová umetuká minden kedves Olvasónknak!

Miklós Dóri

Elhunyt Szigeti Jenő Scheiber- és Wallenberg-díjas vallástudós

A zsidóság 20. századi tragédiájával már a vészkorszakban találkozott. Édesapja lelkipásztor volt Nagykanizsán, és amíg Laci öccse a lágerőrök figyelmét vicceivel, bohóckodásával elterelte, addig a hétéves fivér rendszeresen élelmet csúsztatott át a kerítés alatt a raboknak.

Aztán az Akadémia kézirattárában az immár tudósjelölt Szigeti megismerkedett a többek között genizakutatásairól ismert világhírű professzorral, Scheiber Sándorral.

A fiatal kolléga az erdélyi szombatosok történetét készült feldolgozni. A professzor felajánlotta segítségét. Abban is egyetértettek véget nem érő beszélgetéseikben, hogy rendszeressé kellene tenni a zsidó–keresztény párbeszédet.

Később Szigeti Jenő tagja lett a Keresztény–Zsidó Társaság elnökségének.

Harcolt a diszkrimináció ellen, és támogatta a békés egymás mellett élést. Ne feledjük, hogy a kisebbség minőséget ad a többségnek. Ezt az ORZSE Doktori Tanácsának adventista tagjaként is megtapasztalta.

Száznál is több könyvet írt, de legnagyobb kincse egy vastag füzet, a határidőnaplója volt.

Befejezetlen maradt...

Szentágotai Attila

A főváros felújítja a Cipők a Duna-parton emlékművet

Egy önkormányzati kötbér befizetéséből keletkező, mintegy 15 millió forintos bevétel egy részét a Fővárosi Közgyűlés arra kívánja fordítani, hogy felújíttassa a Cipők a Duna-parton című emlékművet. A javaslatot Budapest Főváros Önkormányzata a közelmúltban tárgyalta, a napirendi pont előterjesztője Karácsony Gergely főpolgármester volt.

A József nádor-emlékmű ideiglenes elbontásához, felújításához, valamint eredeti helyére történő visszaállításához kapcsolódóan 15 millió 744 ezer forint kötbérbevétele keletkezett a fővárosi önkormányzatnak. Karácsony Gergely főpolgármester előterjesztésében arról döntött a fővárosi közgyűlés, hogy ezt a pénzt szoborfelújításokra költik.

A közgyűlés napirendjén 19. pontként szereplő javaslat szerint a négy különböző állapotú, anyagú, stílusú köztéri alkotás megújítására mintegy 8 millió forintot szánnak. A felújítandó alkotások között van Can Togay – Pauer Gyula Cipők a Duna-parton című, 2005-ös emlékműve. A hiányos elemek pótlására szerzői jogon kért árajánlat alapján a felújítás tervezett költsége: 2,2 millió forint. A másik három felújítandó mű: Janzer Frigyes: Díszkút (1987); Szekeres Károly: Porcelán térforma (1984); Matzon Frigyes: Fókapár (1964).

Ahogy az előterjesztés fogalmaz, ezek az alkotások ki vannak téve mind az időjárás hatásainak, mind az emberek által elkövetett rongálásoknak. A szobrok felújítása, javítása, pótlása nem halasztható tovább.

Budapest területén a fővárosi önkormányzat tulajdonában mintegy ezer szobor található, a törvény szerint a köztéri szobrok fenntartása, gondozása, állapotuk megóvása és felújítása Budapest önkormányzatának kötelezettsége.

Kácsor Zsolt

Gyógyszer- és MRI-támogatás

Egyszeri támogatást igényelhetnek szociálisan rászoruló betegek a következőkhöz:

– átlagosnál drágább gyógyszerek beszerzése. A felső összeghatár nincs meghatározva, de az eddigi gyakorlatban 50.000 Ft volt a legnagyobb gyógyszertámogatásunk.

– magánjellegű MRI-vizsgálat elvégeztetése rosszindulatú daganat kiderítéséhez, ha az állami egészségügy csak túl késői időpontra tudja vállalni azt.

Részletesebb tájékoztatás és az igényléshez szükséges adatlap a következő telefonszámon kérhető: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

Egy római vendég tanúságtétele az ókori Jeruzsálemből

Jom kippur: az egyszeri alkalom

Jom kippur – magyarul sokan jankipernek mondják – a zsidóság nagy lehetősége. Abban a vallásban, amely nem ismeri a vétkezés-gyónás-vezeklés-vétkezés végtelen körforgását, egyetlen egyszer egy évben megadatik a bűnbánatot követő engesztelés lehetősége.

A Tóra leírja a jom kippuri szentélyszolgálat kötelező áldozatait, szám szerint tizenötöt, melyeket Áháron főpap és utódai, a mindenkori főpapok mutattak be, hogy engesztelést nyerjenek „maguknak, házuk népének és Izrael közösségének”. Az áldozatok között szerepelt egyebek mellett két kecskebak, melyek közül egyiket Istennek áldozták fel, ez volt a „bűnbak”, a másikat pedig a pusztaságba küldték, hogy „magával vigye Izrael minden vétkét” (3Mózes, 16,22). A szertartások szimbolikus jelentőségével kommentátorok sora foglalkozott.

Jom kippur volt az év egyetlen napja, amikor a Szentek Szentélyébe – egy külön elzárt rész a Szentélyben – a főpap beléphetett, és ott bűnvallomást tett a maga és az egész nép nevében. Amikor aztán épségben visszatért a hívek közé, nagy volt az öröm, mivel ez azt jelentette számukra, hogy a főpap által bűnbocsánatot nyertek.

A Szentély pusztulása után az áldozati kultusz helyét az imák foglalták el. Ennek jelentősége a jom kippuri Muszáf imában mutatkozik meg leginkább. Itt szerepel az áldozati rend leírása, melynek során a főpap vallomást tesz: „Istenem, vétkeztem, jogtalanul cselekedtem és bűnt követtem el ellened, én és házam népe.” (Jóma 4) Vallomásában ekkor ejti ki a főpap azt a kimondhatatlan négybetűs Isten-nevet, amit zsidó ember nem ejt ki és nem ír le soha, és a főpap is csak ezen a napon. Amikor a Szentélyben a gyülekezet ezt meghallotta, mindnyájan arcra borultak, és felkiáltottak: „Áldott legyen a Neve, akinek dicső királysága örökkön-örökké tart!” Ezt jelképezi a Muszáf ima alatti magatartásunk, amikor is több ízben leborulunk.

***

Egy középkorból származó könyvben egyedülálló tanúságtétel olvasható.

Egy Marcus nevű római polgár, aki feltehetően hosszabb ideig élt Jeruzsálemben, hazatérte után „elmondta népének, amit a saját szemével látott, amint a főpap jom kippurkor a Templomba ment, és onnan kijött az ünnep kimenetelekor”.

Íme a leírás, rövidítve:

„Hét nappal az előtt a nap előtt, amit ők kippurnak neveznek – ez egyébként legnagyobb ünnepük –, a főpap házában előkészítenek ülőhelyeket a Fejedelemnek (ez alatt a Szánhedrin elnökét kell érteni), a felsőbíróság elnökének, a főpapnak és helyettesének, valamint a királynak. Ezenkívül még 70 ezüstszéket a Szánhedrin hetven tagjának. A legöregebb kohanita (pap) pedig felállott, a főpaphoz fordult, és figyelmeztető, feddő szavakat intézett hozzá:

– Tudd, jó uram, ki előtt állsz, amikor bemégy (a Szentek Szentélyébe), és ha elvéted a dolgot és nem figyelsz oda, elveszel és meghalsz, és elvéted Izrael bűnbocsánatának lehetőségét. Ennélfogva az egész nép szeme rajtad függ, gondold meg jól, hátha terhel valamilyen vétek, még ha csekély is az, hiszen létezik olyan vétek, amely több micvával egyenértékű. Ennek mérlegelése Isten kezében van.

És a főpap válaszában kimondja, hogy már mérlegelte dolgait, és megtért azokban a dolgokban, amiket bűnül lehet felróni neki. A többi kohanita is készen áll a szent szolgálatra, és ő megeskette őket annak nevében, aki Nevét adta ennek a Szentélynek, hogy mindegyikük megbánja vétkeit és megtér. Maga a király is nyugtató, vigasztaló szavakat mond a főpapnak, és megígéri neki, hogy nagy tisztelettel övezi, amint a Szolgálat végeztével elhagyja a Szentek Szentjét.

Utána kihirdetik, hogy most pedig a főpap hivatalába megy, ami a Szentélyben volt, és sokan a nép közül elkísérik őt oda. Így látták szemeim: elsőnek haladnak előtte azok, akik valamilyen rokonságban vannak Izrael királyi házával, utánuk a Dávid-házabeli dinasztia leszármazottai és a herald halad előttük, és fennhangon hirdetik: Adjatok tiszteletet Lévi házának! Harminchatezren voltak ők (a leviták) és helyetteseik, égszínkék selyemruhában, majd a kohaniták, huszonnégyezren, fehér selyembe öltözve. Utánuk az énekesek, utánuk a zenészek, majd a kapuőrség és a tömjén készítői és a függönyök varrói, utánuk az őrök és intézők, majd egy csoport, amit úgy hívnak, hogy Katofilosz (székhordók) és a különböző szakmák és céhek képviselői. Utánuk lépked a Szánhedrin hetven tagja. Utánuk a száz kohanita, kezükben ezüstbotokkal. Ezek biztosították az utat. Utánuk jött a főpap és a kohaniták öregjei, kettesével.

És az utcasarkokon ott álltak a jesivák (tanházak) vezetői, és a főpapot nagy ovációval fogadták, mondván: Jó uram, főpapunk, Isten hozott! Imádkozz Teremtőnkhöz, hogy éltessen bennünket, hogy képesek legyünk foglalkozni Tórájával!

Amikor a Templomhegyhez érkeztek, imádkoztak, hogy Dávid háza sokáig éljen. Utána a kohanitákért, majd a Templomért imádkoztak. És a nép ámént mondott a fohászra, és ez olyan hangot hallatott, hogy az ott röpködő madarak leestek félelmükben. Ezután a főpap meghajolt a nép felé, sírva fakadt, és betakarta arcát.

Ezután két helyettese a hivatalába vezette a főpapot, és ott magára hagyták őt kohanita testvérei. Így történt befelé, de amikor kijött a Szentek Szentélyéből, dupla tiszteletet adtak neki, és Jeruzsálem egész népe elhaladt előtte, kezükben világító fáklyákkal, fehér ruhában, és az ablakok feldíszítve hímzett párnákkal és világító gyertyákkal.

Mesélték nekem a kohaniták, hogy nemegyszer a főpap az ünnep kimenetele után éjfélig nem volt képes házába eljutni, olyan nagy volt a zsúfoltság és olyan nagy tömegek voltak az utcákon. Annak ellenére, hogy egész nap böjtöltek, senki nem akart hazamenni, amíg nem jutott a főpap közelébe, hogy kezet csókoljon neki.

Másnap a főpap nagy lakomát csapott, és meghívta a hozzá közelállókat. Ünnepnap volt ez neki, mivelhogy épen és békében kijött a Szentek Szentélyéből. Utána magához rendelt egy aranyművest, akinél egy aranytáblát rendelt, amire a következő szöveget vésette:

Én, ez és ez a főpap, ez és ez a főpap fia, szent munkát végeztem mint főpap ezen nagy és szent Házban annak tiszteletére, aki Nevét adta ennek a Háznak, a világteremtésnek ennek és ennek évében. Az, aki érdemesített engem erre a feladatra, az érdemesítse fiamat, hogy utánam végezhesse ezt a szent munkát” (Sévet Jehuda).

***

Érdekes, hogy a római szemtanú leírása mennyire hasonlít a Misna és egyéb zsidó források leírásaihoz. Ez a szöveg valószínűleg II. Agrippa idejéből maradt fenn, még a kereszténység elterjedése előtti időkből, így a pogány Rómából jött vendég megilletődötten szemlélte a távoli provinciában élő kis nép ősi hitének megnyilatkozásait.

Naftali Kraus

Példaértékű a Biztonsági Szolgálatunk munkája

Nemzetközi szakmai szervezetek szerint a Mazsihisz Biztonsági Szolgálatának tevékenysége olyannyira példaértékű, hogy emiatt választották Budapestet különböző biztonsági konferenciák, helyzetgyakorlatok helyszínévé. A Biztonsági Szolgálat által szervezett és bonyolított előadásokon és gyakorlatokon együttműködő partnerként vett részt a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a katasztrófavédelem és a mentőszolgálat. A koronavírus-járvány elleni védekezés során is bebizonyosodott, hogy felkészült, professzionális csapat dolgozik a magyar zsidó közösség érdekében.

A Biztonsági Szolgálat legfontosabb alapelve a folyamatos fejlődés és ellenőrzés, ezért a szolgálat munkatársait és az intézményeinkben dolgozó kollégáinkat rendszeresen oktatják és ellenőrzik európai, amerikai és izraeli szakemberek. Ennek egyik legsikeresebb példája az amerikai támogatók által létrehozott Pillar Foundation (Pillar Alapítvány) oktatási projektje, melyet az európai zsidó közösségek segítésére, biztonsági rendszereik fejlesztésére és szakmai színvonaluk növelésére hoztak létre. A Pillar Foundation több pályázó közül a magyarországi zsidó közösséget és annak biztonsági szolgálatát választotta ki rendhagyó, kétéves fejlesztési programja kedvezményezettjének.

A biztonsági szakemberek munkáját bombakereső kutya segíti

Fotó: Szentgyörgyi Ákos

Fontos és állandó partner az Európai Zsidó Kongresszus Biztonsági és Krízisközpontja (European Jewish Congress – Security and Crisis Center), amelynek segítségével Budapest vált az európai krízismenedzsment-oktatás központjává. A Biztonsági Szolgálat négy éve hozta létre Krízismenedzsment Csoport néven a kritikus biztonsági vészhelyzetekkel és haváriákkal foglalkozó saját munkacsoportját, melynek célja, hogy felkészüljön és felkészítse a zsidó közösséget olyan helyzetek kezelésére, amelyek során egy váratlan támadást vagy katasztrófahelyzetet követően szükségessé válik a közösség működésének lehető leggyorsabb normalizálása.

A Krízismenedzsment Csoport tagjai között vannak közösségi vezetők, orvosok, pszichológusok, rabbi, jogász, kommunikációs, pénzügyi és biztonsági szakemberek. A gyakorlatok és a közös tanulás nemcsak összekovácsolta a csoport tagjait, hanem rávilágított arra, hogy mely területeket kell megerősíteni vagy átalakítani. A krízisgyakorlaton részt vevő magyar állami szervek köszönetüket fejezték ki a Mazsihisznek az együttműködés lehetőségéért, hiszen ritkán kínálkozik lehetőség, hogy a hivatásos erők egyes csoportjai közösen, civilekkel együtt modellezzenek nagyszabású szükséghelyzeteket. A Biztonsági Szolgálat működésében jelentős szerepet töltenek be az önkéntesek, akiknek rendszeres képzését a Mazsihisz saját szakemberei végzik.

Az elmúlt években számos biztonságtechnikai fejlesztést sikerült megvalósítani. Fokozatosan fejlődnek mind a vidéki, mind a fővárosi zsinagógáink biztonságtechnikai rendszerei, műszakilag pedig egyre több régió kapcsolódott a Mazsihisz Biztonsági Központjába. A központban új távfelügyeleti rendszer működik, amellyel biztosítható minden típusú jelző- és riasztórendszer folyamatos és megbízható felügyelete. Az izraeli Szochnut támogatásával szinte teljes mértékben megújult a Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium, valamint a Benjamin Óvoda és Bölcsőde védelmi rendszere.

2019 legnagyobb biztonsági beruházása a Dohány utcai zsinagóga és a zsidó múzeum komplexumának kültéri védelme volt. A műemlékvédelem bevonásával, önkormányzati, fővárosi és jelentős állami támogatással épült meg az utcabútorként szolgáló védműegyüttes. A fejlesztés és a gyártás is hazai partnerek bevonásával történt.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

NAPTÁR

Szeptember 18.	péntek	Elul 29.	Erev rajs hásonó,	Gyertyagyújtás 6.30
Szeptember 19.	szombat	Tisri 1.	Rajs hásonó I.	Szombat kimenetele: 7.33
Szeptember 20.	vasárnap	Tisri 2.	Rajs hásonó II.	Ünnep kimenetele: 7.31
Szeptember 21.	hétfő	Tisri 3.	Gedáljá böjtje	
Szeptember 25.	péntek	Tisri 7.		Gyertyagyújtás: 6.17
Szeptember 26.	szombat	Tisri 8.		Szombat kimenetele: 7.19
Szeptember 27.	vasárnap	Tisri 9.	Erev jajm kippur, Kol nidré	Gyertyagyújtás 6.13
Szeptember 28.	hétfő	Tisri 10.	Jajm kippur, MÁZKIR	Böjt vége: 7.15

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Pedikűr-manikűr! Várjuk kedves vendégeinket a Lollo szalonban, a 1085 Bp., Gyulai Pál utca 6. szám alatt. Bejelentkezés: pedikűr, lábápolás: 06-30-210-3271; kézápolás, manikűr, műkörömépítés: 06-30-556-4696.

Licites eljárással eladó a Bp. III., Czetz János utcában lévő, 30 m^2-es, önálló garázs, 6.000.000 Ft indulóáron. Érdeklődni lehet munkaidőben a 06-30-217-3460 telefonszámon.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomtatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Messinger Miklós, www.rcontact.hu, +36-20-934-9523.

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapokat. Tel.: 06-1-322-8439; 06-20-522-5690.

Felnőtt-szakápolónőként vállalom idősek éjszakai felügyeletét, nappali ellátásban idősgondozást, ápolást Budapesten. 06-20-445-6737.

Idős személy gondozását, háztartás vezetését vállalom együttlakással Budapesten, 24 órában. 06-20-224-9590.

Keleti Ágnes Újpest díszpolgára lett

Újpest díszpolgára lett Keleti Ágnes holokauszttúlélő, ötszörös olimpiai aranyérmes tornász, a Nemzet Sportolója, a legidősebb élő ötkarikás bajnok. Keleti Ágnes évtizedeken át Izraelben élt, és az ottani tornasport fejlesztésén dolgozott.

A kitüntetést **Déri Tibor** polgármester adta át az újpesti városházán, ezzel ismerve el **Keleti Ágnesnek** a lila-fehér klubért tett érdemeit, azt, hogy életútjával és munkásságával hozzájárult a kerület népszerűsítéséhez, írja az MTI.

A díj odaítélése kapcsán a Keleti Ágnesről készült rövidfilmben a tornásznő hitetlenkedve fogadta, hogy Újpest díszpolgára lett, majd sportkarrierjének felelevenítése után beszélt zeneszeretetéről, végül pedig dalra is fakadt.

„Az élet nehéz dolog. Lelke kell hogy legyen az embernek, és csak olyan dolgokat csináljon, amit szeret. Amit nem szeret, azt ne csinálja” – hangzott el a filmben a legidősebb magyar olimpikontól.

Az olimpiai bajnok tornász kézjegyével látta el a díszpolgárok könyvét, majd átvette a címről szóló díszoklevelet. Ennek tanúsága szerint kiváló sporteredményeiért, valamint a tornászképzésben nyújtott teljesítményéért lett Újpest díszpolgára.

Az ünnepséget követő kötetlen beszélgetés során Keleti Ágnes elmondta, hogy a mai napig tornázik, de a tőle megszokott rögtönzött bemutató – elegáns ruhájára hivatkozva – ezúttal elmaradt.

A bajnoknő, aki január 9-én lesz százéves, az 1956-os melbourne-i olimpián a Bp. Dózsa versenyzőjeként – akkor így nevezték az újpesti klubot – négy aranyérmet nyert.

Helsinkiben 1952-ben egy aranyat gyűjtött be, és olimpiákról van még három ezüstje és két bronza, míg világbajnokságon két első, egy második és egy harmadik helyet érdemelt ki 1954-ben.

...és ideje van a nevetésnek

A nagy színésznek egy darabban fel kellett olvasnia egy levelet, ezért sosem tanulta meg a levél szövegét. A fiatal, kezdő színész, aki a levélhozó inast játszotta, úgy gondolta, megtréfálja híres kollégáját, és a jelenetbe a megírt levél helyett egy üres papírt vitt be.

– Levele érkezett, nagyságos úr – nyújtotta át kaján vigyorral az összehajtogatott lapot.

A nagy színész széthajtogatta az üres lapot, és szemrebbenés nélkül ezt mondta:

– Nincs nálam a szemüvegem. Fiam, felolvasná nekem?

***

Volt idő, amikor egyes színházak szinte versengtek egymással abban, hogy melyikük tud hosszabb előadást tartani. Egyik nagy múltú prózai színházunkban egy klasszikus mű bemutatója úgy elhúzódott, hogy még éjfél után is javában tartott az előadás. A közismert kritikus egyszer csak felállt – valamivel éjfél előtt –, és kifelé indult a nézőtérről. A színház titkára rémülten szaladt utána:

– Még nincs vége az előadásnak!

A kritikus egy ásítást elnyomva kacsintott a titkárra:

– Nekem csak mára szól a jegyem!

A járvány és a körülmetélés

Egy Új-Zélandon élő zsidó pár nem tudott mohélt szerezni a fiuk brit milájához, ezért úgy döntöttek, saját kezükbe veszik az ügyet.

Új-Zélandon nincs a hagyományos zsidó körülmetélést végző személy, így az ott élő családoknak Ausztráliából kell hívniuk egyet, amikor fiúgyermekük születik. A helyzetet nehezíti, hogy a helyi törvények szerint a mohélnak orvosi végzettséggel kell rendelkeznie.

Az Új-Zélandon élő **Elisheva** és **Noam Vogelnek** nemrég fia született. A pár öt hónapot várt arra, hogy esetleg feloldják a koronavírus-járvány miatti beutazási tilalmat, és egy mohél érkezhessen elvégezni gyermekük körülmetélését.

Noam Fogel kisfiával

Miután Elisheva és Noam több rabbival és mohéllal is konzultált, úgy határoztak, hogy az édesapa saját maga fogja elvégezni a rituálét egy orvos és egy rabbi felügyelete mellett. A brit milát egy helyi klinikán hajtották végre, a kisfiú helyi érzéstelenítést kapott, mielőtt még Noam nekiállt volna a műveletnek.

Új-Zélandon nagyjából 8000 zsidó él, a többség Aucklandben és a fővárosban, Wellingtonban, valamint egy kisebb közösség Christchurchben, illetve más településeken.

Kibic

111. születésnapját karanténban ünnepelte egy dél-afrikai zsidó asszony

Eddig csupán egyetlen ember teljesítette be a „bis 120” hagyományos zsidó köszöntést, de a Dél-Afrikában élő Rosalie Wolpe jó úton jár.

Ritka videobeszélgetéssel ünnepelte **Rosalie Wolpe** a 111. születésnapját egy Cape Town-i zsidó idősotthonban. Ausztráliában élő lányát hívta fel telefonon, írja a jta.org.

Wolpe ugyan nem szeret telefonálni, de ezúttal kivételt tett, és 20 percig beszélgetett a lányával. Az idős asszony nem kedveli a születésnapok körüli felhajtást sem, holott a család általában megadja a módját az ünneplésnek.

Tavaly egy cionista csoport környéken élő női tagjai is felköszöntötték Wolpét az idősotthonban, idén azonban a karantén miatt csak az otthon lakói látogathatták meg őt a születésnapján.

„Teljes nyugalommal és hidegvérrel kezelte ezt a helyzetet, hogy nem voltak jelen a rokonok”, mondta 76 éves fia, **David Wolpe** azzal kapcsolatban, hogy idén a születésnapot csak virtuálisan tudták megtartani a családtagokkal.

Amikor 2007-ben arról kérdezték egy interjúban, hogy szerinte mi a hosszú élet titka, az 1909-es születésű Rosalie Wolpe, aki korábban üzlettulajdonosként dolgozott, azt mondta: „sosem volt autóm, és mindig sokat gyalogoltam”.

Kibic

Máresz ájin

ÖNINTERJÚ

– Hadd gondolkodjam, rabbi úr! Ez nem lehet író, költő stb., mert kisbetűvel van! A macesz hibás átírása sem! Mi ez?

– Ez a kifejezés nagyjából „rossz szemet” jelent!

– Új foglalkozás után néz, rabbi úr? Most, amikor egyre több csodaszert hirdetnek a látás javítására?

– Ez nem az a szem! Ez egy zsidó kifejezés!

– És mi a lényege?

– Pl. a József körúton sok évvel ezelőtt volt egy húsáruház, amiben zacskós tejet is árultak! A rabbiképző egyik tudós professzora rámutatott: na ide nem mehetnek be az urak, még tejért sem!

– De hát gondolom, a tej külön volt!

– Jól gondolja, de ha egy rabbit látnak oda bemenni, azt hiszik majd, hogy húsért ment! Ez a máresz ájin!

– Ha jól értem, akkor ez ugyanaz, mint hogy nem elég vallásosnak lenni, de annak is kell látszani!

– Hát kb. ez az!

– És most ez miért lett aktuális?

– Mert a Síp utcában étkezőt nyitott a Chábád, közel a Sípucca étterméhez!

– És?

– Valakit láttak oda bemenni! És mikor rákérdeztek kollégái, mit keres ott, azt mondta: nem ettem, csak látni akartam, hogy néz ki! Na ez is máresz ájin!

Kardos Péter

SPÁNN GÁBOR

Az emberi tes(z)t csodái

A most következő történet teljesen személyes, mivel a családom jóvoltából hullott az ölembe.

A sors úgy hozta, hogy fiam barátnője évtizedek óta Angliában él, és jól megérdemelt szabadságát természetesen szülőhazájába, Magyarországra jött eltölteni. Fiamnál lakott, volt három hetük, ami alatt mi színüket sem láttuk. A hölgy jogkövető állampolgárként hozott magával 2 érvényes negatív Covid-teszt-eredményt. Ennek ellenére feleségem, aki Ági és nem Cecília, mint egyszemélyes operatív törzs úgy döntött, hogy a hölgy távozása után a lappangási időt kivárva, fiam önként és dalolva felkeres egy egészségügyi intézményt, ahol megcsináltat két, egymást követő tesztet, és csak azután kaphatjuk ismét az első gyermeki CSOK-ot, bocsi... csókot!

Na ekkor ütött be a ménkű. Már csak a logisztika okán, időben elkezdtük keresni, hová is menjen és milyen tesztet csináltasson majd Ricsi, remélve, hogy mindezt tünetmentesen teszi.

Az interneten annyi a tesztkészítő laborok ajánlata, mint a sörreklám, így a bőség zavarával találkoztunk. Egy-egy labor honlapjára kattintva, a legképzettebb beteg is elbizonytalanodott. Az egyiken az szerepelt, hogy mindenképp náluk csináltassunk tesztet, mert az ő vírusra vonatkozó genetikaitulajdonság-kutatásuk Kínáig bezárólag mindenhol elismert. A feleségem már felsikoltott: itt van Ricsi helye! Mire én ráböktem a képernyő jobb sarkára, ahol közölték, hogy újbegyből vett vércsepp után 18.000 Ft fizetendő. Ekkor lapoztunk...

Egy utcával odébb ugyanez 9.000 forint.

Itt összenéztünk, és már-már kibuggyant belőlünk egyszerre: a fiunk biztonsága – na meg a magunké – ér annyit, hogy ezen ne spóroljunk. Ekkor hívott föl egész más ügyben egy orvos barátom. Problémánkat meghallva, azt mondta: ... – a pontok helyén olyan szöveg szerepel, ami az Új Életben nem jelenhetne meg, és arról szól, mennyit ér és mit kezdhetünk egészben az újbegyből vett vér általi vizsgálat eredményével. Elmondta, hogy az csupán arra jó, hogy ha már valaki túl van egy fertőzésen, azt kimutassa. Ha a jelen idejű reális helyzetre vagyunk kíváncsiak, mindenképp PCR-tesztet csináltassunk.

Ez ugyan kissé kellemetlen, mert az orron keresztül szinte az ember agyáig fölpiszkálva szereznek vizsgálati anyagot, ugyanezt megteszik a toroküregből, úgyhogy a felvétel szerepelhetne bármilyen pornófilmen, na meg drágább is. De megéri!

Na ekkor döntöttünk úgy, hogy menjen csak, ha eljön az ideje, olyan helyre, ahol PCR-t csinálnak.

Megdöbbenve észleltük, hogy itt az „étlap” még brutálisabb. Ezerféle helyen vállalják, és az árak 24.000 forinttól 90.000-ig terjedtek. Amúgy megjegyzem, hogy Magyarországon kívül sok országban a tesztek ingyenesek.

Azt mondják, hogy ha egy zsidó ember egy megoldhatatlan dilemmával találkozik, nincs más dolga, mint megkérdezni rabbiját.

Végiggondolva rájöttem, hogy a magyar neológ rabbikarban e pillanatban virológus végzettségű még nincs (hál’ Istennek fertőzött sem), ezért inkább fölhívtam egy általam ismert, jó nevű toxikológust. És ekkor megdöbbenésemre azt mondta, hogy igazi madarak vagyunk, méghozzá a leghülyébb alfajából, ha a mi helyzetünkben akármelyik tesztre is elmegy. Tudniillik a tesztek egyrészt nem adnak 100%-os eredményt, csak pillanatnyi helyzetet, és mikor kijön a laborból a „kisbeteg”, másnap reggel már vírushordozó is lehet. Sajnos jelenleg az emberi test egy ketyegő élő bomba, ami bármikor robbanhat.

Még azt is mondta, hogy Magyarországon ma egyetlen demokratikus „lény” van: Covid-19, mert a vírus nem tesz különbséget se zsidó, se keresztény, se közmunkás, se miniszter között. Vegyem tudomásul, hogy a járvány hullámának hátán kialakult egy harácsoló, profitéhes iparág, mely szezonálisan akar meggazdagodni, és tekintet nélkül arra, hogy valamennyi labor minden vizsgálathoz ugyanolyan anyagot használ, az árak csupán a mohóságuktól függenek. Akkor menjen Ricsi teszteltetni, ha ne adj’ Isten köhögni kezd, torka fáj, elveszti ízlelését, szaglását, és végtagfájdalmai vannak. Addig csupa gazdagítás.

Na ezen én elgondolkodtam, és úgy döntöttünk, hogy erre a doktorra hallgatunk. Ami pedig a balatoni lángososok árképző erkölcsével vetekedő labortulajdonosokat illeti, van egy üzenetem számukra.

Vegyék figyelembe, hogy ha most degeszre keresik magukat az emberek félelmén, akkor is történhet egy „üzemi baleset”. Nem kívánom, de lehet, hogy az egyik általuk vizsgált tesztből egy vírus őket választja lakhelyül, akkor pedig súlyos esetben akármennyi pénzük van, azért sem bérelhetnek majd luxuskabint Kharón ladikján.